

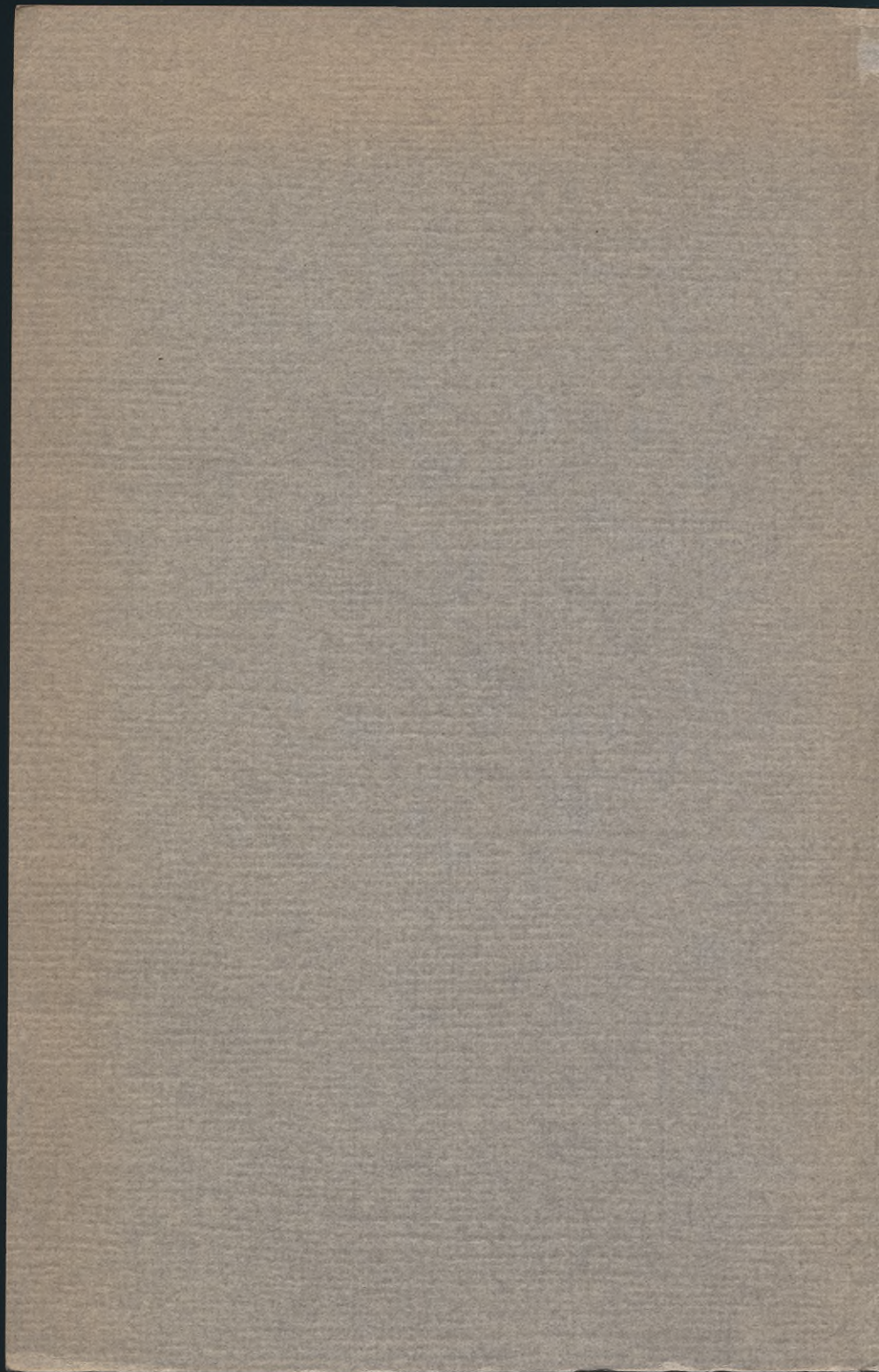
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Litt.
So.

Hj

*Litt.
Sv.*

ANDRA UPPLAGAN.

DOGMER

EN EXOTISK HISTORIA I
PROPAGANDANS TECKEN

AF

FREDRIK PERSSON

STOCKHOLM :: GUSTAF LINDSTRÖMS FÖRLAG

So. $\frac{39}{2050}$.

Hg

DOGMER

EN EXOTISK HISTORIA I PROPAGANDANS TECKEN

AF

FREDRIK PERSSON

ANDRA UPPLAGAN

STOCKHOLM
GUSTAF LINDSTRÖMS FÖRLAG

STOCKHOLM
GUSTAF LINDSTRÖMS BOKTRYCKERI

1910

I.

Vårkvällen låg ljus öfver Valbostrand.

De små fallfärdiga husen af sten och trä stodo ålderdomströtta och vindande utefter de smala, krokiga gatorna, slöto en halfkrets kring hamnen med dess svarta pråmar och skamfilade tvåmastare, ur hvars kajutor röken steg mot himlen, stillsam och blå, trängde sig samman sedan sekler i skrämsel för det oändliga hafvet, som låg utanför svart och rufvande.

Här och där i gathörnen under gulaktigt brinnande lampor med osande vekar och oputsade glas stodo i halfskymningen småpratande klungor — unga och gamla i brokig förvirring; unga kvinnor med ljusa hår; män med händer som släggor; gubbar med tofvig skägghkrans och med ögon, som lyste hårda och obarmhäftiga. Alla stodo de belåtna efter kvällsmaten, stodo och stampade i rännstenarnas svarta modd, lutade sig fram emot hvarandra, munhöggos i sämja och vänskapsfull gemytlighet, pratade i munnen på hvarandra, läto då och då undfalla sig små förvånade

utrop, skrattade bullersamt och delgåfvo hvarandra samvetsgrannt alla den lilla kuststadens skvallerhistorier.

Klockan godt tio skildes man. Intet natt-söl. Småpojkarne, som med nersmorda moll-skinnsbyxor legat på lur efter råttor bakom husknutarna, jagades utan nåd och barmhärtighet i säng af mödrar och fäder, som inte drogo sig för att bruka käppen om det behöfdes; tjänsteflickorna tassade med trätofflorna i hand uppför de skrikande trätrapporna rädsla för matmödrarnas vrede, lotsarna sa' godnatt åt vaktmästarna, hökar Anderson på Fiskgatan kom ifrån hotellet för att känna efter om järnbommen låg säkert och fast för butiksdörren — och inom en half timme sof den lilla staden en lugn, rättfärdig sömn, trygg i medvetandet af att ingen fara hvarken yttre eller inre lurade.

Men i Ebenezerkapellets smala fönster skymtade ännu ljus. Ännu hade ej syskon-skaran kunnat förmå sig att bryta upp, ännu några minuter ville de sitta samlade om sin herde och ordet. Klockan blef drygt elfva innan den breda utgångsdörren slogs på vid gafvel och kapellet spydde ut sitt bräckliga innehåll, mest barn, kvinnor och gamla moss-lupna gubbar, hoppande på två käppar. I den frälsta skaran sågs många utpräglade skärgårdstyper. Där fanns Stick-Jonas med sin silfverhvita skepparkrans och sina brun-

målade knölpåkar, Otto Österberg med näsan, den största och grannaste näsa i skeppslaget, Lisa Lund, som varit på spinnhuset för lönkrögeri, men som på ålderdomen fått smaka frälsningens sötma, Junta-Marta med skäggprydd hakvärta och en hel hop andra. Alla buro de sticktröjor af gethår, yllehalsdukar lindade tre gånger om halsen och en gång kring midjan, becksömskor, försedda med aktningsvärda klackjärn samt nötta sångböcker i de uppsvällda näfvarna. — Sist kom församlingens herde och lärare, predikanten, eller vid mera högtidliga tillfällen pastor Bror Halling, tätt och innerligt tryckt intill sin förlofvade, fröken Agda Lindeman. Herr pastorn var en liten puttefnask till det yttre, men här som ofta annars doldes en mäktig själ inom ett bräckligt hölje. Hans stämma var ett hungrande lejons när han stod på tribunen och lade ut texten; hans blick var en gams när han förklarade nådens ordning för bäfvande fiskarkäringar. Men ful var han. Liten och tunn som ett strykbräde med en näsa spetsig som en syl. Och till råga på allt hade en allt för frikostig försyn prydt hans högra näsvinge med en gredelin värta, stor som en försvarlig hasselnöt. Fästmon var ungefär dubbelt så lång och mer än dubbelt så tjock. Hon var rödmosig och välfödd, fint för att ej säga elegant klädd, bar alnslånga trådvantar af grått råsilke, knäppkängor med spetsar af

blankskinn, ljusgrå vårkappa med ett otal af snören och vajande band — — och öfverst som ett medelstort parasoll gungade på det mattgula håret hennes kärlek och stolthet, stadens största hatt. Den hatten hade mycket på sitt samvete den. Otaliga voro nämligen de fruar och fröknar för att nu icke nämna de sämre klassernas feminina representanter: tjänstepigor, fiskarmadammer och bondgummor, som med förtrytelse blandad med en smula afund sett jättehatten göra sitt intåg i det idylliska samhället, grann och prunkande som en nyutslagen ros. Och många innerliga böner hade lästs i salonger och kök öfver dess stolta ägarinna, när hon fram på aftonkröken gått visningspromenaden vid fästmannens arm mellan bryggan och torget.

Fröken Lindeman, som var prästdotter och fått uppfostran d. v. s. gått i en tredje klassens flickpension i cirka 2 år, kunde spela "Jungfruns bön" på klaver och påstod sig kunna fatta innehållet i "Et Dukkehjem", fröken Lindeman var emellertid en allt för fin dam, att ens med en min låta förstå, det hon fäste afseende vid dessa småaktiga utfall. Herre gud, hatten klädde ju henne och pastorn fästmannen, som var skriftlärd, hade interpellierad rörande saken, förklarat sig icke känna ett enda bibelställe vare sig i nya eller gamla testamentet som kunde åberopas vid ett utdömande af den skrymmande hufvud-

bonaden. Efter denna vägande upplysning bar fröken Agda sitt välfriserade hufvud ännu högre och betraktade alla närgångna antydningar och sneda ögonkast som små pröfningar sända direkt af den högste för att göra henne stark i tron och ödmjuk till sinnes.

De båda ungdomarna rörde sig emellertid fram i riktning mot Stortorget. Allt var stillhet. De flesta lyktor voro släckta, de öfriga nerskrufvade för att spara på oljan, som under de senaste åren allt mera kännbart tyngt stadens budget. Luften var ljum och mild med en aning af vårens sötma. Mot den ljusa natthimlen tecknade sig de vindande hustaken svarta och skarpa; högt däruppe darrade stjärnor vaga genom luftlagrens dunstmassor och öfver den sotsvarta Karklippan, som nu i det osäkra ljuset tagit form af en jättestor, hvilande hval, stack fullmånen upp sitt skinande ansikte, rundt och välvilligt leende — ej olik prosten Rubius' när han mätt och lindrigt berusad fram efter midnatt vinglade hem mot prästtjället efter animerade toddykalas och virapartier å stadshotellet. — Hafvet låg blickstill, ej en dyning, icke ett stänk emot de rundmagade strandstenarna, som lågo gråa och slätslickade likt sofvande sälungar på sin fina, bländhvita kiselsandsbädd; inga ljus i fönstren — allt sof och drömde; endast nere vid bryggan stod Kron, poliskonstapeln, i snack med Mandi, dottern

till skeppar Salmi, som nyss kommit från Åland med vedlast.

Stortorget låg stilla och öfvergifvet. Kastanjerna utanför rådhusporten stodo ljusgröna i sin första späda knoppning, men innanför staket och manshöga plank lågo trädgårdstäpporna ännu i vintersömn. Gatorna doftade, men icke af vår — öfverallt mellan skrofliga stenar och i rännstenarnas mörka djup var fiskaffall lagradt sedan många år: hufvuden och innanmäten högtals — tarmar, simblåsor, lefver, lungor — här och där nådde smutsen långt upp på benet.

— En gudomlig natt; fästmon tryckte pastorns arm och sände honom en trånande blick.

— Ja — ack ja — — i sanning.

— Se hur hafvet ligger — blankt som en degel med guld —

— I sanning — — ack ja.

Pastorn var fåordig — ett tungsint uttryck af öfverjordisk sorg låg lägradt på han finiga panna. Förresten var han mycket pro-saisk.

— Hur stor blef kollekten? orden uttades med låg, nästan krypande röst. Pastorn ryckte till som om han blifvit smärtsamt påmind om något fult han ville vara kvitt.

— Femton, svarade han lakoniskt efter en liten konstpaus.

— Femton — — ja så — —

— Gud tröste oss, Agda, för dessa människor — — —

— Hur så?

— Hur så, pastorn blef het — — tänka de på annat än sin egen välfärd, dessa — — fylla sina magar, sofva och roa sig utan att offra en tanke på dessa millioner som vandra i hedendomens mörker — — —

Det blef tyst för några ögonblick, men inne på de stinkande bakgårdarne klagade sig kärlekskranka kattor i alla tonarter.

— Folket är ju fattigt — — —

— Fattigt — tja — visserligen — — men, rösten blef skarp som en knifsegg — — när det gäller gudsrikets utbredande, förkunnelsen af vår frälsares dyra evangelium bland hedningarna, dessa millioner olyckliga, som natt och dag sucka efter frälsningen — då — — han utstötte en tung suck — — då får man bortse från personliga fördelar — — det får man, Agda — ja

— Men — — —

— Inga men — — afbryt mig icke — — jag måste skrika ut min sorg nu — — just nu i natt när jag går här vid din sida, går bredvid den, som Gud sänt mig till hjälp, tröst och hugsvalelse — — han talade lågt för att ej ådra sig uppmärksamhet om någon tilläfventyrs skulle vara uppe, men hans stämma hade en lödig, nästan hotfull klang — — du känner Jesu ord, fortsatte han, du

känner hans oemotsägliga befallning: gån ut i hela världen och gören alla folk till mina lärjungar, döpande dem i faderns, sonens och den helige andes namn — — det vill med andra ord säga — — vår oafvisliga plikt är att utbreda kristendomen, värfva proselyter, förkunna guds dråpliga verk — icke hvila förrän alla folk och folkslag: negrer, hottentotter, malajer, kineser, hinduer, alla, alla, hela världen knäböjer inför Guds tron.

Fästmön nickade tyst.

Fästmannen fortsatte: Du vet, Agda, att jag har min specialitet — det är kineserna, som jag först och främst har medkänsla med — tänk dig, min älskade, alla dessa stackars människor i det fjärran Kina — tänk hur de lida och vändas — — hur de gråta och bida den hvite läraren, som skall sprida ljus i deras förmörkade själar — — o hur många nätter har jag ej legat vaken under svår anfäktelse och bön om att den himmelske fadern måtte uppmjuka människornas hjärtan — — göra dem gifmilda — frikostiga — — lära dem att offra något — nej mycket, mycket för det stora frälsningsarbetet i främmande land. — — O det fordras mycken bön — — och mycket, mycket pänningar! Evangelium om riket måste vara förkunnadt för alla folk innan domens dag kommer. Ack ja — — det gäller att sända skaror af arbetare i vingården — — icke lumpna tio — — icke

hundra — — nej tusen sinom tusen — — ja, ack ja — — Tänk nu på dessa arma, okunniga kineser — — 400 millioner afgudadyrkare — — tänk på dem — — alla, hvar enda en — barn och åldringar, kvinnor och män — — alla längta de efter evangelium, efter den hvita läraren, som skall komma med frälsningens ord — — ja, ack ja — —

Pastorn hade släppt fästmöns arm och börjat gestikulera, vildt med knutna händer och rullande ögon. Han var döf och blind, okänslig för allt utom detta, som var hans lifs älsklingsstema: missionsarbetet. Ögonen stucko som nålar och läpparna darrade konvulsiviskt som i kramp.

— Men farbror har sagt — — fästmön hajade till för blicken som träffade henne och munnen slöt sig igen.

— Farbror — — hvad har farbror sagt? Det låg hot blandadt med bitande hån i rösten.

Han påstår att kineserna inte är värre hedningar än vi — —

— Gud — hvilken hädelse — — och vidare?

— Det öfvervägande antalet lär vara buddhaister och Buddhas religion är ju jämn-god med vår egen.

— Vanvett — komplett vanvett — — nå?

— Farbror påstår för öfrigt att allt missionerande är skadligt — — dogmer som dog-

mer, den ena galenskapen kan ju vara lika så god som den andra; rösten darrade.

— Dogmer — — galenskaper — — nå?

— Ja detta om djäfvulens existens, helvetet, Kristi gudom, treenigheten — — —.

— Tig — — — nog — — — din farbror är försvuren åt djäflarnas öfverste — åt Belzebub — han skall få sin lön en gång — — i den sjön, som brinner af eld och svafvel — — — vakta dig, kvinna, vaka och bed att du icke — — — gud, min gud, sådana grufliga hädelser. Pastorn hoppade rundt och fäktade vildt med armarna, han var hvit som ett lärft i ansiktet.

Fästmön gick några steg före, gick grubblande med lutadt hufvud, men plötsligt lik-som gripen af en ny tanke vände hon sig helt om och såg fast och genomträngande på sin följeslagare.

— Men säg mig — — äro våra missionärer alltid välkomna därborta i östern.

— Alltid — — naturligtvis — — alltid!
Hur kan du ens fråga så barnsligt — — —

— Farbror har — —

— Farbror igen! — — nå hva är det nu med farbror?

— Han har sagt icke en utan många gånger att kinesernas hat emot europeerna har sin rot i missionärernas hänsynslösa framfart — — och boxarupproren — —

— Stopp — — boxarupproren ja — — det är politiska rörelser det, revolutionära rörelser riktade mot byråkratiska ämbetsmän.

— Men upprorsmakarna ha ju dödat missionärerna i massvis — —

— Tja det är sant — — men herre gud det är ju de fanatiska afgudaprästernas skull — — ser du, de frukta evangeliet — — frukta att förlora sin makt — — frukta att mista sitt lefvebröd om folket vänder dem ryggen — — ack dessa eländiga, ynkliga afgudapräster; de tro att våldsdåd skall förlänga deras lifstid; de fatta ej att de redan äro dömda — — ack dessa eländiga stackare!

De hade kommit fram till hennes port. Pastorn, som sansat sig en smula, stod och tögg på något, som han ville ut med, men Agda låtsades ingenting om. Allt för väl kände hon hans innersta åstundan, men i det styc-ket var hon icke till att få bukt med. Nej intet fästmansbesök midt i natten — intet förskott på den äktenskapliga sällheten. Herr pastorn fick en liten, tarflig kyss och måste sedan försvinna.

Huset låg vid Stortorget, snedt emot råd-
huset. Det var grått af ålder, men prydligt och väl underhållet. Här hade stadsläkaren, doktor Andreas Lindeman första gången sett dagens ljus och här hade han bott i ett halft århundrade. Det var ett lustigt hus och gammalt, mycket gammalt. Turistande engelsmän

togo det nästan alltid för att vara stadsfångelse; tyskarna menade att det var krogen, där de kunde läska sig med skummande sejdlar. Porten med sin blankpolerade klappring var så trång och smal att ingen kunde slippa in där utan att gå på tvären; tröskeln var alshög och i trappstenarna vore nötta djupa hål af de tusentals järnskodda fötter, som under många decennier gått ut och in. Innanför de fyrkantiga rutorna skymtade bländhvita tyllgardiner, väfda af Losan, som varit hushållerska hos doktorn i 30 år, men som fått afgå med pension när bror dottern kom. Blommande pelargonier och kaktusar i glaserade stenkrukor beredde en behaglig omväxling — och i sin rymliga mässingring sof Jakob Grön, den urgamla papegojan, sorgfri och utan drömmar. Hela huset från grundmuren upp till takåsen andades frid och gammaldags hemtrefnad. Allt var tyst därinne; intet ljussken trängde ut i natten; ur skorstenen steg ingen rök — — — och torget sof, gatorna sofvo, hela staden, hafvet, klipporna, hela landet, allt sof tryggt och drömfritt i den månkla vårnatten.

Fröken Agda tände ljuset på nattduksbordet, tog af sig kappan och lade den blommande jättehatt på ett litet hörnbord. Fästmannens ilskna röst marterade henne ännu och på sömn var ej att tänka tills vidare. Klockan var half tolf men ögonen voro lika pigga som efter en lång natts sömn. Hon såg hafvet ligga där-

oändligt i lekande månljus och vid fönstret sträckte gungstolen sin fann inbjudande emot henne. Hon satte sig ner att fundera under det blicken gled ut öfver vattnet. Tankarna hoppade behändigt hit och dit utan att låta fånga och leda sig — — — hon kände sig så underligt beklämd i natt, bortkommen, förvirrad och hon kände sig så ensam och fattig. Allt hvirlade rundt, tyckte hon, minnen och föresatser störtades obarmhärtigt öfver ända och blandades samman till ett exotiskt virrvarr, som verkade likt gift i hjärnvindlingarna. Som om det händt i dag påminde hon sig lefvande små halfglömda episoder från barndomsåren — — såg far sin, komministern, stå framför sig luggsliten och kufvad af ett långt lifs fatigdom — — såg modern, jättestor och svullen sitta i sin ländstol med postillan i knä — — — så kom lekkamraterna, små gossar och flickor med okammade luggar och solkiga vadmalskläder, bondbarn upp i Norrland — — pensionstiden, med uppvaktande gymnasistkavaljerer i sammetsmössor — — den första förälskelsen, en långsmal häradsskrifvare med svart helskägg, han, som sedan gifte sig med en bottenrik länsmansänka — — studenter, som hon dansat med någon gång — — när mindes hon inte. Det myllrade af figurer och ansikten — — — håhå jaja — — lifvet är stundom bittert och de drömmar man drömmar gå aldrig i uppfyllelse — — ack ja —

hade hon icke kört fast här, och mött sitt hotande öde — — — i form af en — — nej stopp nu — — hon spratt till nästan förskräckt — hvilka enfaldiga tankar — — var hon då icke lycklig nu — riktigt lycklig — — jo visst visst, nog var hon väl det — — pastor Hal- ling var ju en bra och prätigtig man — — — ett stycke af en fanatiker visserligen — täm- ligen vulgär och inte så värst bildad — men hon fick ju vara tacksam i alla fall — — hans själ var nog ren och hans gudsfruktan utan skavanker — kanske nästan för gedigen — jaja, det kom henne inte vid — — åjo hon var nog lycklig — — —

Hon hade rest sig och börjat drifva fram och tillbaka på golfvet. Tiljorna jämrade sig och skreko under hennes tunga elefantsteg; möblerna knarrade och gungstolen vaggade sakta af och an. Till sist blef hon stående vid fönstret, hög och rak med händerna på ryggen. Blicken gled åter sökande, spanande ut öfver den oändliga ljusskimrande vatten- ytan, som förlorade sig och försvann under det stjärnströdda himlahalfvet. — Tankarna började sin häxdans igen; hjärnan fylldes af minnesfragment, af gestalter och ansikten — — häradskrifvaren stod där käpprak med sitt svarta skägg, — — studenterna, far med snus- dosan, mor med postillan, fästmannen med sin gredelina vårta — — allesamman, som mer eller mindre kännbart gripit in i hennes

fattiga lif, döko för ett ögonblick upp, allvarliga, skrattande, smekande, moraliserande — allt efter läge och fallenhet.

Klockan slog tolf och i kyrktornet tutade Sonsta-Erik, den gamla korpralen, som fått befattningen i stället för pension. Han hade nämligen varit stadsvaktmästare i Valbostrand under tre borgmästare.

Att han tog sig en tupplur litet emellanåt, ja någon enstaka gång sof halfva natten i sträck fäste ingen sig vid — lurgubben var mera till för traditionens skull än för nyttans.

Agda gäspade och började knäppa upp klädningslifvet, den oerhörda barmen stramade, hon fumlade med fingrarna — men till sist stod hon då afklädd, stor, röd och praktfull i djupaste negligé. Med säker hand löste hon upp håret, lade försiktigt ett par praktiga flätor på toalettbordet, släckte ljuset och kröp pustande i säng.

Håhå jaja!

Hon var fortfarande klarvaken. Det var förspild möda, att på konstladt sätt framkalla sömn — alla gamla, bepröfvade medel användes — — långa, djupa andetag, envist stirrande på en ljus fläck, sakta nynnande — — allt fåfängt. Vreden kom sakta, men säkert — — blodet började koka, kinderna flammade, händerna knötos och lakansspetsen kröp så småningom långt ner i svalget. — Husch — det var ohyggligt det här! Inte

kunna somna när lurgubben tutat tolf! — —
 Så tittade fästmannens apansikte fram igen
 — väl för hundra gången i kväll — — fy
 hvad han var ful — grisögon — — rödt hår
 och vårtan — — vårtan — den ohyggliga vårtan,
 som ingen läkare vågat sig i lag med
 — — fy!

Håhå jaja!

Men kunde hon bättre begära hon — —
 ingen rikedom att tala om — — några tämligen
 värdelösa nipper, arf efter modern — —
 ett halftjog böcker — fyra klänningar — linne,
 två par skor med snedgångna klackar — —
 mårdboan, oäkta — muffen, dito, vintermössan
 dito — — kappan — — men hon hade ju
 dessutom hatten — det lättade betydligt och
 hon spottade energiskt ut den söndertuggade
 lakansspetsen — hon ägde ju hatten, stadens
 ryktbara hatt. — Ögonlocken började tynga
 och så småningom sjönk hon i en vällustig
 domning. — — Farbror — kom det plötsligt
 för henne för första gången i kväll — —
 manne farbrodern ägde något utom huset,
 möblerna, instrumenten, böckerna och den
 gröna minst hundraåriga papegojan, som gått
 i arf genom tre släktled och som var full-
 proppad af medicinsk visdom. — Månne? — —
 Hon började envist grubbla öfver detta viktiga
 spörsmål, ty fastän frälst hade hon ännu
 sin lust i jordiska ägodelar — — Anden är
 villig, men köttet är svagt — — ack ja. — —

Han hade ju lönen — 2,000 — — den enskilda praktiken: 500 möjligen, kanske bara 400, hvem kunde veta — — det var ju endast i undantagsfall han tog betalt — idealist, opraktisk — — — fattigt folk kunde inte betala påstod han ju — — ja annat fanns inte, gunås så visst — — hon stoppade lakansspetsen för andra resan mellan de breda framtänderna i akt och mening att kväfva en suck — — misslyckades emellertid — — hååå jaja!

Hon vände sig under träsängens upprepade jämmerrop mot väggen och tog med förtviflan i hjärtat fatt på utgiftsposterna.

Mat: 100 i månaden — 1,200 — — böcker: minst 200 — — gör 1,400 — — kläder och liknande: 500 — låt oss säga 600 — — hatten ensam gick ju på 30 kr. — kappan 55 — — det gör jämt 2,000 — — så är det underhållet till Losan, det gamla skrället, som aldrig vill dö — 350 — — 2,350 — — nöjen: 100 — — skatter: 200 — — det gör — — gör — — 2,650 — — nej det måtte vara fel — — inte möjligt; nu summering: 1,200—200 — 600 = 2,000 — — 350 — 100 — 200 — — summa summarum: 2,650 — — hååå jaja. Hon kastade knäna upp under hakan och vred sig som en mask.

Under intrycket af dessa svårmodiga betraktelser somnade hon äntligen in med hjärnan fullproppad af siffertal och vidlyftiga

kalkyler under det månljuset drog ett bredt, silfverskimrande streck öfver det hvitskurade golfvet med dess storrutiga, gammaldags tras-matta.

II.

— Gomånn — — — gomånn!

Intet svar.

— Gomånn — — — doktorn — — gomånn!!

— Morn — — mum — — morn — —.

Källarmästare Norder, f. d. kock på "Atlanta", stadens längsta tremastare, nu välbeställd hotellarrendator, stod i bländhvita skjortärmar utanför sin port och solade sig. Herr källarmästaren var icke allenast en mycket omfångsrik och välfödd utan äfven en mycket ansedd och inflytelserik person. Oaktadt alla väl visste att han rensat fisk och skrapat pannor så sent som för 5 år sedan, hade alla storgubbarna i staden ej dragit sig för att lägga bort titlarna med honom — alla utom doktor Lindeman — som alltid gick för sig själf — och borgmästaren, hvilkens höga ämbete lade giltiga hinder i vägen. Vänskapen och gratistoddarna hade äfven skaffat herr Norder officiellt inflytande och makt. Sedan ett par år tillbaka var han sålunda ledamot af stadsfullmäktige, renhållningsbas, chef för brand-

kåren, i hvilken egenskap han hade rätt att bära guldgalonerad jacka och poliskask med förgyllda beslag, både bak och fram. Därtill gällde han för att vara en kvick karl och ett godt hufvud — kunde berätta vågade historier lika bra och under utvecklande af lika dråplig mimik som hökar Andersson, som ändå rest för Flottström & Petrén i 15 år, sjöng visor till dragspelsackompanjemang — och det gick envisa, fast obestyrkta rykten om att han kunde hålla små improviserade tal på hexameter.

Denne högst aktningvärde man stod nu i majmorgonens lekande solljus, barhufvad och nyrakad, lekfullt skringlande med urkedjan.

— Har doktorn hört — — hört nyheten? han blinkade menande med ögonen.

Stadsläkaren, som vände åter från den dagliga rondan, saktade så småningom den svindlande farten, lät höra en skarp hvissling, och tvärstannade.

— Um hum — — —

Doktor Lindeman var lång och smal och torr som en skalad träpinne. Det gråa bockskägget af anseelig längd guppade ystert upp och ner. Den likfärgade filthatten balanserade vårdslöst på den skalliga hjässan, de nötta rockskörten fladdrade och slogo lustigt och käckt som vimplar i den lätta vårbrisen och

ögonen voro inte att få fatt på, där de sutto
nånstans långt inne i hufvudet.

Um — — — humm — — —

Källarmästarn slog ut med handen.

— Kan doktorn tänka sej — — — en
kines — — —

— Hm — — — kines — — —

Källarmästaren gjorde ystra kast med huf-
vudet och pekade med tummen öfver axeln
mot en rad fönster å öfre botten.

— Tog stora dubletten i hörnet — — 5
kronor pr dag utom drickspängar — — sex
stora koffertar, förutom en ryslig mängd täc-
ken, filter, kappor och annat grej — — be-
stämdt en mandaring — — eller hva fan di
kallas di där med knapparna i hättan — —
utan ringaste tvifvel — — kanske en furstlig
person — hvem vet — — — jag är verkligen
mycket belåten — mycket smickrad — —

— Um — — huhum — — en kines — —
har han piska?

— Nej inte hårpiska — — men en rock
af gult siden, som räcker till golfvet, brode-
rade tofflor, ringar och grej — — i all oänd-
lighet.

Doktorn blef stående — öfverväldigad af
den stora nyheten. Rådhusklockan dunkade
tio spruckna slag — — han såg ett par schal-
höljda fiskarkärringar slingra sig in genom
hans port och bege sig in i hans mottagnings-
rum, men kinesen band honom — han glömde

sin plikt emot den nödställda mänskligheten för himmelens son, som hade sidenrock och broderade tofflor.

— När kom mannen?

— I natt, doktor — i natt klockan 3 med hufvudstadsbåten — — Johan var nere och skulle se efter profryttare — vi väntade just Jonssen från Liberstein i Köpenhamn — det hade kommit kort och vi hade gjort i ordning n:r 14 — — Jonssen vill alltid ha det rummet — —. Nå hur som helst — jag gick då i säng i vanlig tid — sof godt som vanligt, drömde förresten — ja — hihi — det kan ju vara det samma — så vaknade jag plötsligt, vet doktorn, vid att Johan skrek mig i örat, bölade som en ox vet doktorn: opp, opp, deriktörn skrek han — — hva fan vill du sa' jag — nu midt i natten — håll mun sa jag — jag drömde ju om — hihi — ja det kan ju vara detsamma — — — men då skrek han ännu värre vet doktorn, skrek som bara den onde — — — direktörn — — en kines — eller japanes — eller mongol — hva det nu är — — — en herre med selkerock — lång som den längsta nattskjorta — — och koffer-tar och kappor och faltar och grej — — — hä jag tror inte det tog tio minuter innan jag stod uppsträckt i blankskor och bonjour och guldur och grej — — stod midt emot kinsen inne i stora salen — bjöd honom välkommen på engelska — — good evening,

sir — wolcome — — fin, elegant engelska —
 en smula språkkunnig hä — — han stod och
 tittade på mig, vet doktorn — — riktigt star-
 bligade — kinesen — — så log han — log
 riktigt vackert — så att de små vinda ögonen
 riktigt glittrade — — och så sa han inte på —
 engelska utan på svenska, vet doktorn — —
 min herre, sa han med en liten höflig bug-
 ning, alldeles så här — — fin och belevadt
 bugning — bildad karl — — min herre sa
 han — tala ni bara edert vackra modersmål,
 sa han — — — jag behärskar det fullständigt
 — — — ja vet doktorn — — så — — så
 började vi konversera som två bildade, världs-
 vana män bruka — — han var så intresserad
 så — — frågade om allting — — om borg-
 mästaren — om prästerskapet — om den fri-
 religiösa rörelsen — om folkets intressen i
 allmänhet o. s. v. o. s. v. — hä — — och
 jag svarade på allt — höfligt och korrekt,
 förstås, berättade om stadens honoratiores, om
 badsåsongen, om fisket — om balerna, och
 om allt annat grej — — vi pratade nästan en
 timmes tid, vet doktorn — — så bugade vi
 djupt för hvarandra, så här ungefär (källar-
 mästarn vek samman kroppen som en fäll-
 knif) — — fint och belevadt, förstår doktorn
 — och sen skildes vi och gingo i säng.

Den öfverförtjusta hotellarrendatorn smac-
 kade belåtet med tungan och drog ett djupt
 andetag, trött af det långa talet. Doktorn,

som hört på med intresse och uppmärksamhet, halade långsamt ur byxfickan en brunrutig snusnäsduk af 4 kvadratfots ytvidd, lät den fladdra i vinden ett par sekunder, misshandlade den därpå grymt mellan sina knotiga händer och snöt sig till sist högljudt och grundligt.

— Hm — Hubum — — — stannar han länge?

— Vet inte, doktorn — — men jag hoppas det på guds makt — — Johan har förresten fått order att göra en hel del ändringar med möbler och annat grej — — så jag hoppas på den högstes makt — — Andson — — hej Andson, kom hit; källarmästaren får plötsligt syn på sin värderade vän, högkaren från Fiskgatan, som stolt och gravetetiskt lik en spansk tupp kom klifvande öfver torget med en svällande portfölj under armen. Herr Anderson är nämligen en pamp med en massa ämbeten och välaflönade uppdrag. Nu var han på väg mot banken, där han hvar tredje vecka tjänstgjorde som kontrollant. Doktorn fann sig öfverflödig, nickade brådskande: god morgon och flängde iväg med rockskörten stående efter sig som benen på en lyftande häger.

Anderson kommer, sömndrucken och trind, får del af den stora nyheten, gör massor af frågor och får massor af svar, skrattar åt broderns litet sensuella dröm, bjuder på

snus och ger sig iväg, brinnande af äregirig åstundan att vara den förste, som berättar nyheten i banken.

Så underrättas borgmästaren, alla tre rådmännen, fiskalen, som lyckliggör poliskonstaplarna, de båda folkskollärarna, hvarjämte ilbud omedelbart afgått till kyrkoherden och de båda komministrarna.

Vid middagstiden är den annars så fridfulla staden en enda myllrande myrstack. Men omedveten om allt detta sitter kinesen trygg i sitt soffhörn, ifrigt ifärd med att affatta rapport öfver sin långa och delvis besvärliga resa till *Kinesiska missionsällskapet för europeernas frälning*.

Han satt med korslagda ben framåtlutad öfver sitt fyrkantiga skrifbräde af förgylldt och lackerad papp. Med den smala penseln målade han ord efter ord, vackra, konstfulla snirklar, doppade då och då i färgburken, strök af emot kanten, började öfverst på det skära papperet och fortsatte neråt säkert och med fast, öfvad hand. Det lilla gula ansiktet var prägladt af det djupaste allvar. De kolsvarta, mjukt nedhängande mustascherna darrade då och då när han gjort något riktigt kraftigt penseldrag, som tillfredsställde honom, och ögonen plirade, skiftade och glittrade bakom ett par ofantligt stora, cirkelrunda glasögon.

När rådhusuret pekade på tre och de

spruckna malmtönerna skuro in i hans hufvud som hammarslag på en rostig gryta, steg han ändtligen upp. — Rapporten var färdig. Han sträckte på sig, knäppte med fingrarna, ordnade med kärleksfull hand sidenrockens mjuka veck, gick till fönstret och läste skrivelserna i sitt sammanhang.

Älskade bröder — Buddhas präster och tjänare!

Så säger Buddha: Gån icke två och två samma väg. Prediken, I lärjungar, läran, som i början är härlig, i midten härlig och i slutet härlig; förkunnelsen helighetens hela och fulla, rena vandel. Det finns varelser, som äro rena från jordens stoft, men om de icke höra predikan om läran gå de under. Så säger Buddha. — — — O bröder, ensam är jag hitkommen till detta fjärran land, bland dessa stackars hedningar; ingen står stödjande vid min sida, ingen skall bära dagens tunga jämte mig. Många dagar i darrande solglöd, många nätter i stelrande mörker ha svunnit sedan jag mottog eder välsignelse, vise bröder; nu är arbetsdagen när, tusenden vänta, millioner sucka under kristendomens ok, lärda och olärda, stora och små, motse med klappande hjärtan förkunnelsen af den höga läran, vår fader Buddhas höga religion. Det var ju dessa ord som ni sände med mig på vägen, nu när jag genom eder hjälp drog ut för att förkunna

frälsningen. Jag vet att edra ord voro sanning, den stora sanningen om Buddhas lära, den enda sanna, som till sist skall omfatta hela jorden. Buddha vill mitt verk, Buddha vill se alla dessa i mörker famlande människor belysta af hans rena ljus; han vill allas underkastelse och därför skall segern bli vår. — Vise bröder! Jag minnes edra kärleksfulla ord, när ni sträckte edra händer välsignande öfver mig, vigande mig till Buddhas sändebud — mig, den förste af de tusenden. som med otålighet vänta på att komma hit öfver till detta arma folk. Minnandes edra dyra råd skall jag bedrifva mitt arbete efter samma grundsatser som de missionärer, de där under årtal arbetat i vårt heliga Kina, utsående hat och förvirring. Liksom dessa skall jag i första hand locka till mig kvinnor och barn; arbeta i tysthet — i mörkret, ingjuta misstro emot den förhärskande religionen genom att påvisa alla dess skuggsidor, ställa till små fester, dela ut små gåfvor och belöningar, få till stånd split och brytning inom familjerna, där detta utan allt för stor risk låter sig göra — — kort sagdt i allt följa de europeiska missionärernas exempel. Att detta tillvägagångssätt bär mig emot, att redan tanken därpå plågar mig, torde vara eder, älskade bröder, bekant, men ändamålet helgar medlen, allt för Buddha, allt för den enda frälsningen. Sänd 200 pund sterling — när det gäller vår religions segergång genom

världen få vi ej tänka på någon småaktig sparsamhet — — — inga offer äro stora nog.

Broderlig hälsning.

Fu-Ho-Li,

pastor i Kinesiska Missionssällskapet
för europeernas frälsning.

Den gule missionären strök sig mysande öfver det svarta, borstiga håret och såg mäktigt belåten ut. Nu skulle en bit mat smaka. Han ringde. En mager piga med rädsla hundögon stack försiktigt in näsan. Kinesen log sitt mest intagande leende.

— Hvad heter du, mitt barn? frågade han med sitt mjukaste tonfall.

— Anna-Britta.

— Vackert namn — Annaritta — — —

— Anna-Britta, rättade pigan.

— Nå så — Annaritta —, han gick ett par steg emot henne och tryckte hennes röda, beniga hand — — nå så —

Pigan vände sig rädd och förvirrad om — — manne han i alla fall var profryttare, när han började så här på det viset; men kinesen log ännu mera bedårande — — se så — — se — så.

— Inte frukta mig — — inte frukta — — Annaritta — kom så — Annaritta, lockade han.

Men Anna-Brita kom inte, utan slet sig i stället lös med ett ryck — och rusade på dörren.

Kinesen ringde igen. — Johan kom, mjuk i ryggen trots sin fetma.

Johan var inföding, son till Pligg-Katarina, som sålde kakor och karameller nere vid hamnen. Han hade ett bredt ansikte, rödt och svullet, som om han nyss varit i slagsmål, hvilket förresten ofta hände, fräcka, små ögon, som ideligen tiggde drickspängar, ett tjog gula borst, som sammanställda skulle föreställa mustasch samt midt genom det hvita håret en bena, som sträckte sig långt ner i nacken.

— Hvad heter du, min son?

— Johan.

— Nå så — — Jåan — — vackert namn

— — vill du göra mig en tjänst — — Jåan.

— Gärna.

— Tag detta bref, bär det till kontoret

— — — —
— Postkontoret?

— Åstkontoret jo — — — vänta — — jo så vill jag veta — — är middagen serverad?

— Om tio minuter — — —

— Nå så — — tio minuter — — vänta — — — jo så vill jag veta — — när blir du fri i afton?

— Åh så där klockan åtta, svarade Johan med en grimas, ty han anade något.

— Nå så — — vill du så komma upp till mig — — här på mitt rum — — klockan åtta?

— Ar det något särskildt — — — hvad skulle han kalla honom — — särskildt herr — herr kinesen vill?

Kinesen log igen, menande och uppmunt-
rande, hvilket kom Johan att tänka underliga
tankar. — Det hade händt några gånger förut
att Johan kommit i enrum med herrar —
profryttare och andra matadorer — hvilka för
visade tjänster gett honom grofva drickspengar
— — en gång — han slickade sig om munnen
— hela 50 riksdaler.

Men kinesen tänkte icke på långt när så
fula tankar som Johan — — tänkte endast
på sin gud, Buddha — och på utbredandet
af hans lära.

På kvällen när oljelamporna tändts i gat-
hörnen och Stortorget var fylldt af en otålig
spejande människoskara, som med sträckta
halsar sökte uppfånga en skymt af kinesen,
som under aftonens lopp avancerat till kej-
serlig prins och kinesisk tronföljare, satt denne
intet ondt anande innanför fällda rullgardiner,
otåligt väntande på Johan. — Men Johan kom
inte, ty den väntade grosshandlaren-prof-
ryttaren Jonssen ifrån Köpenhamn hade in-
träffat för några timmar sedan och gick just
nu strax före stängningstiden ur bod i bod,
tätt och troget följd i hälarne af Johan, som
pustande och småsvärjande kånkade på tvänne
jättestora profkappsäckar.

— Brrr .. satan — —

Profryttaren myser i det välkammade skäppet, men fördubblar farten, rädd att gå miste om någon kund.

— Pu — — — fa — — — n.

— Er De syg, unge mand? frågar ändtligen plågoanden när de förtäckta anspelningarna aldrig ta slut.

Johan börjar jämra sig — — tänderna, grosshandlarn — tänderna — — —

— Men De bær da ikke mine Kufferter med Tänderne, Dreng.

— Aj — — åjj, stönar Johan — — det värker så, grosshandlaren kan jag inte slippa — — —

Men Johan slapp icke, grosshandlaren från Köpenhamn var hård och obarmhärtig, tänkte endast på sig själf, på provisionen och profaskarna — och inom stadshotellets spruckna väggar härskade stillhet och ro när de två till sist kommo hem. — Det blef ingen 50-lapp i kväll.

Men innan ögonen föllo samman, svor hotelldrängen på att han skulle söka upp kinesen i morgon dag, tala rent ut, göra sina erbjudanden, ja hvarför icke nämna priset — — och under intrycket af detta beslut somnade han till sist in med ett fett, vällustigt leende på sina läppar.

III.

Som en hvisslande bomb i en krutdurk hade underrättelsen om kinesens ankomst slagit ner i det lilla, fridfulla Valbostrand. I mannaminne hade intet liknande händt; gamla Losan, som var närmare nitti och som varit hushållerska inom Lindemanska familjen i godt sexti år, kunde visserligen berätta att hon sett icke en utan ett helt band kineser en gång för många år sedan — men så småningom kom man på det klara med att uppgiften var falsk. Det var inga kineser gumman sett utan en hord zigenare, som slagit upp tält och gjort konstner å Allmänningen. Losan blef ond, svor och fräste, höll sig tapper och hade långa konferenser med ett par jämnåriga fattighjon, men det hjälpte inte — med hennes auktoritet som kulturhistorisk urkund var det för alltid förbi. Kyrkoherden kunde nämligen med stöd af dopboken påvisa att tältens beboare voro zigenare, då höfdingens gemål nedkommit med en dotter, som genom det heliga dopet blifvit upptagen i den kristna församlingen.

Losan måste krypa tillbaka in i det obemärkta — utskrattad och bespottad.

Valbostrand var emellertid stadd i upplösningstillstånd.

Morgon, middag och kväll serverades kinesen både som förrätt och dessert; när kärningarna stötte på hvarandra i kryddbodarna hälsade de hvarandra med kinesen, fiskargubbarna glömde att ta ner seglen för natten, ungdomen dansade ej mer nere på bryggan i skymningstimmarna som bruk var — utan mötte mangrant upp på torget utanför hotellet hvarje kväll, där de bidade med beundransvärdt tålmod ända tills ljusen släcktes i kinesens rum — och hotellpigorna blefvo i hastighet storheter af första ordningen, som utfrågades både af kyrkoherden och borgmästaren — ja t. o. m. intervjuades af stadens redaktör.

Och det var vidunderliga historier, som kommo i omlopp rörande den kinesiske fursten och hans fabulösa rikedomar.

Borgmästar Aronson, som icke längre trifes på sitt ämbetsrum utan fann sig nödsakad att tillbringa det mesta af sin dag i hotellets kafé, där han i konsulns och hökar Anderssons sällskap dissekerade den underbara främlingen under flitigt toddydrickande, hade haft ett par långa konferenser med källarmästaren, men till sin stora harm inte fått full klarhet — knappast någon klarhet alls. Så mycket rodde han sig emellertid ha fått veta att ki-

nesen knappast kunde betraktas som farlig för stadens säkerhet; att han hade uppsjö på mynt kunde ej annat än tillfredsställa honom — kanske ett litet ficklån en gång i framtiden — hm — borgmästarlönen var ju liten och den enskilda praktiken lika med noll — —. Det enda som vållade honom en smula förtret var, att kinesen tycktes helt och hållet vilja negligera honom — borgmästare Antonson, Valbostrands mest inflytelserike person.

— Hvarför gör han mig icke ett besök — — hvarför uppvaktar han mig icke? frågade han konsul Mårtenzon öfver det ångande toddyglaset minst en gång i timmen.

Tobakshandlaren grymtade, men ansåg sig urståndsatt att ge besked.

Hökar Andersson blandade sig in i samtalet och uttalade som sin oförgripliga mening att af en hedning fick man ju inte begära hvarken bildning eller hyfsning, men detta tillfredsställde dock icke borgmästaren.

— Pst — Norder — — kom hit

Källarmästaren, som stod innanför buffén, ryckte till, lade pliktskyldigast ansiktet i de mest vördsamma veck, strök en svett-droppe af näsan och tassade fram till herrarnas bord.

— Hvad behagar borgmästaren?

— Sitt ner, kommenderade denne, men källarmästaren blef stående, ödmjuk och till-

mötesgående som om det gällt att lämna fram rekvirerade varor.

Så vidtog förhöret, men källarmästaren svängde och slingrade sig, behändig och hal som en ål. Efter en god halftimmes arbete måste examinatorn ge tappt; slaget var åter förlorat och källarmästaren fick tillåtelse att vända åter till sin disk och sina flaskor.

Borgmästaren bet sig i mustascherna och klippte af en ed — köpmännen grepo med händerna om sina runda magar för att dämpa skrattparoxysmen.

Så gick den ena dagen efter den andra — hela staden vred sig i spänning, men ingen visste besked.

Framemot början af badsäsongen, d. v. s. vid midsommartiden, började ett underligt rykte komma i svang. Hvem som var upphofsmannen visste man inte, men mer eller mindre offentligt började man tala om att förfärliga orgier utspelades nattetid å stads-hotellet. Man hade sett ljus lysa i kinesens rum ända till långt efter midnatt, underliga ljud, en förvirrad blandning af gråt och sång hade trängt ut genom väggarna, nattvandrare hade stått lamslagna af skräck och Rot-Lisa, som inte kunde sofva om morgnarna, svor på att "en stor tjock kvinna med en jättehatt på skulden smugit sig ner köksvägen och gått tvärs öfver torget."

Förvirringen blef outhärdlig. Om ett dub-

belmord begåtts eller om borgmästaren häktats för förfalskning hade ej orosvindarna kunnat blåsa häftigare. Dag efter dag lågo fiskebåtarna med fastgjorda segel nere vid bryggan utan att någon enda tänkte på att fara ut, kvinnorna voro dagarne i ända engagerade till kafferep, där situationen dryftades med många och starka ord — och där det hembakade hvetebrödet krossades i kilovis mellan häftigt arbetande käkar, barnen fingo sköta sig själva, en liten gosse fanns en dag drunknad i en brunn utan att någon visste hur det gått till — modern hedrade dagens sjunde kafferep med sin närvaro; borgmästaren gick arm i arm med äldste komministern, något som ingen hittills blifvit vittne till, alla nyutsända skvallerhistorier om kyszar och kärleksmöten mellan inflyttande badgäster, något som alltid annars mottagits med uppriktig tacksamhet, själfdogo genast af brist på intresse, hela samhället stod på hufvudet — — endast doktor Lindeman var sig lik.

Han var fortfarande doktor Lindeman sådan som Valbostrand sett honom en half människoålder. — För några år tillbaka bodde en hufvudstadsjournalist ett par månader som badgäst i staden. Det var en bildad och älskvärd man, i hög grad skrifkunnig, skarpsynt och berest.

Han skref badbref till sin tidning, bref som lästes i salongerna i Valbostrand och

det blef denne främling förbehållet att presentera doktorn för sina egna bysbarn. — Det väckte icke litet förbittring detta, men från och med den badsäsongen betraktades doktor Lindeman i alla fall som en synnerligen märkvärdig person. Journalisten hade nämligen utan barmhärtighet karakteriserat Valbostrand som ett veritabelt kälkborgarnäste, vulgärt och banalt ända till idioti, men som förmildrande omständighet framhållit stadsläkaren, "en man, själfständig och i hög grad originell, som på ett välgörande sätt bryter af emot den allmänna plattheten." Artikeln var förtänksam nog inte publicerad förr än efter författarens afresa — — strax den lästes väckte den allmän sensation, man skrattade och rasade i korus, men när man väl hunnit glömma det centrala i förödmjukelsen, började man syssla med doktorn, honom som knappast någon hittills tänkt på. — — Doktor Lindeman — — ja honom hade man hittills allmänt betraktat som ett nödvändigt ondt — ingenting annat. En stadsläkare skulle man ju ha — hvarför inte lika gärna ta sonen till den gamle som en annan, då man kanske i alla fall fick dras med honom. Så resonerade stadens stöttepinningar — och så blef det.

Doktor Lindeman hade varit stadsläkare i 25 år innan han upptäcktes. Men i och med upptäckten var också hans öfverlägsenhet godtgjord — ingen hyste ringaste tvifvel om att

han var ett geni, ett jättesnille, hvars berömmelse var stadens berömmelse. — I en handvändning mindes lite hvar ord af bottenlöst djup, som han uttalat, drogo fram till beskådande handlingar, präglade af den mest osökta originalitet; doktor Lindeman blef under loppet af några veckor ett orakel, full af all världens vishet, talande osammanhängande, svårtydda ord. — Men med berömmelsen följde skräcken för det outgrundliga. Icke ens borgmästaren kände sig fullt säker för den nyupptäckte — — för hans djupa, skarpa ögon — för hans djupa, skarpa ord.

Allt hvad han företog sig fick en mystisk dubbelmening, begriplig endast för den invigde; alla hans handlingar borde ses under en högre synvinkel för att kunna till fullo förstås; hans sätt att gå, snyta sig, veckla ut näsduken, lyfta på mössan, alla de hvardagligaste handlingar fingo så småningom en symbolisk betydelse — och vördnaden var så kolossal att den var på god väg att göra stadens goda borgare till fjäskande fjantar. Men när demoralisationen syntes oundviklig, kom som en väckande och afsvalnande kalldusch räddningen — underrättelsen om doktors uppreendeväckande tal i stadsfullmäktige. Ty naturligtvis hade han blifvit stadsfullmäktig omedelbart efter upptäckten.

Valbostrand var ett gudfruktigt samhälle. I förhållande till folkmängden fanns ingen

stad i hela landet, som ens närmelsevis kunde sätta upp så många sant omvända lutheraner, metodister, separatister, adventister, baptister och frälsningssoldater som Valbostrand — — ja staden hade t. o. m. en mormon, en riktigt äkta mormon, som upptagits i det heliga brödraskapet genom sin lekamens nerdoppning. Alla sekterna och samfunden hade sina egna samlingslokaler, små trefliga och nätta villa-kyrkor med blanka mässingkronor och utsågade träkrummelurer öfver ingångsdörarna — — alla utom mormonen som måste finna sig i att läsa mormons bok i sin skomakarverkstad. Men i hans skumma skomakarhjärna hvälfde sig stolta äregiriga planer om församlingens tillväxt och eget tabernakel — —

Med all denna gudsfruktan för ögonen väckte en vacker dag kyrkoherden, som satt som vice ordförande, förslag i stadsfullmäktige om att man skulle bygga ny kyrka. När det gällde guds sak betydde ju 100,000 kr. — kostnaden för kyrkobyggnaden enligt verkställd beräkning — mindre — — det var kyrkoherdens innerliga öfvertygelse att ingen enda skulle med oblida ögon se realiserandet af denna plan, — — denna plan som var guds egen — — hans höga mäktiga vilja; för öfrigt var ju den kyrka, de hade, gammal — — — alla borde med glädje bidra till att gud fick en i allo värdig boning i sitt kära Valbostrand.

Det var efter framställandet af detta förslag, som den nyupptäckte och bland stadens fäder nyinträdde höll sitt jungfrutal, det berömda tal, som väckte pinsam bestörtning vida omkring.

Doktorn begärde ordet och fick det.

— Um — — huhum — — — låt mig få framföra ett par bemärkningar — — um — rörande detta förslag. — — — Kyrkoherden talar om gud — hum, — — talar om honom som om en person han dagligen — — um — — träffar — — ja — låt oss säga på stads-hotellet — som om en gammal, gemytlig virabroder — — hum — — — en som sitter och klinkar med honom i hörnsoffan tills klockan blir både ett och två — — — hum — — — uhum — — — men jag vill påstå att detta familjära umgänge med gud är — — ja låt oss säga — — — absurdt, opassande — — — för det första — — hum — därför att gud aldrig låtit sig påvisa — um — — — och för det andra därför att en präst i egenskap af välönad ämbetsman är — — um — — huhum — — mindre väl skickad att fatta det högre gudsbegreppet — — um — — ett begrepp, som endast kämpen i Inferno fattar. — — — Um — — jag skulle vilja fråga förslagsställaren, blott jag kunde vara förvissad om, att bli förstådd — — um — — en ting — — hvad känner förslagsställaren om gud, hvars namn han så lättsinnigt umgås med

— — hum — huru har han i egenskap af
vällönad ämbetsman kommit i kontakt med
honom, som — um — — — blott är ett oper-
sonligt begrepp — — endast fattbart för vissa
— — som jag — — hum — — — nyss till-
låtit mig påpeka. — — — Föröfrigt med
hvad rätt — — — gör förslagsställaren sig till
talsman för gudomsbegreppet — — om jag så
får säga — — är det med fäst afseende vid
kyrkoherdebeställningen med thy åtföljande
lön — — um — — 10,000 kr. — — eller med
tanke på sin studentexamen och 5-åriga uni-
versitetsvistelse — — — eller för vice ord-
förandeplatsen i stadsfullmäktige — — — um
— — ja kyrkoherden kan ju svara när han
kommit till klarhet med sig själf — — um
— — nota bona — — om detta låter sig
göra — — — um — — ja jag är inte färdig
än — — huhum — — jag för min del påstår
att kyrkoherden ej eger befogenhet att tala
på guds vägnar, för det första därför, att han
efter sitt enskilda lif att döma aldrig kommit
i beröring med denne, för det andra därför,
att gud behöfver hvarken förespråkare eller
förmyndare och för det tredje därför, att den
gud, som kyrkoherden talar om inte finns till.
Hum — — u — — um. Jag har ett annat för-
slag jag, — — — um — — då det alltid har visat
sig att lägre gudsdyrkan d. v. s. prästläror
och dogmreligion, just detta, som symbolise-
ras af kyrkor, religionslärare, psalmsång, dop,

nattvardsgång, hednamission och kollekter, varit ett mera fruktansvärdt hinder än allt annat för människorna, att bli människor d. v. s. själfständigt tänkande individer, med hänförelse för ljusets och kärlekens segertåg genom världen — — så — — um — — hum — föreslår jag att vi ingå till domkapitlet med begäran om att såväl kyrkoherden som våra båda komministrar omedelbart afsättas, att kyrkan, vi ha, inredes till epidemisjukhus — och — um — — — för det tredje att stadens skollärare vid äfventyr af tjänstens förlust förbjudas att undervisa i religion — — d. v. s. hum — — — tala om köttet i nattvarden, om den idisslande haren, — — om den talande åsnan — — och om konung Davids skurkstreck — — —

Doktorn snöt sig ett par gånger, nickade stelt mot ordföranden — och gick.

Nytt val till stadsfullmäktige blef omedelbart utlyst, men efter det talet sjönk doktors anseende i oroväckande grad — hvad en hufvudstadsjournalist med kraften af en främmande auktoritet i ett slag uppbyggt, ref stadsläkaren ner nästan till grunden genom sin opraktiska lösmynthet. Men staden var räddad.

Som sagdt. Doktor Lindeman var äfven nu doktor Lindeman — den allmänna oron kom honom icke att vika ett steg åt sidan eller för blott ett ögonblick att lämna sin

gamla, noga utprickade kurs. Klockan 5 steg han upp som han alltid gjort — drack ett glas vatten i köket — rakade sig med omsorg, gick sedan ut i förmaket och sa' gomårn till papegojan och fick ett kraxande gomårn till svar, gick därefter sin morgonpromenad fram till kyrkan, rundade kyrkogården tre gånger, hälsade djupt för familjegraven — vek af till vänster ut på stora landsvägen och tittade in till Losan, som bebadde en uppsnyggad kåk några stenkast utanför Tullen. Där drack han sitt morgonkaffe, berättade henne samvetsgrant händelserna från gårdagen, aflade en omständig rapport öfver Jakob Grön — papegojans — befinnande, dröjde särskilt vid hennes matlust, som under de sista åren aftagit — något som vållade såväl doktorn som Losan ledsnad. Efter konferensen med Losan — morgonbesök hos alla sjuklingarna — Maja Gren, skepparänkan, som legat till sängs i 15 år — — Petra-Kersti med svulsten — — Johannes Olson, som en gång under sin välmaktstid medan han ännu var förste man hos hökar Andersson i fyllan gett doktorn ett kokstryk, för hvilken handling han numera dagligen bad om tillgift — — — Nissan, som egentligen inte var sjuk, men som njöt af att få tala med doktorn — den ende, som någonsin tittade in till henne — — nu sedan hon varit straffad för barnamord — — — ja det var en sorglig historia — — — Stick-Jonas

och många andra. — På slaget tio var han hemma — åt en smörgås med gurka, tog emot, gaf råd för det mesta, endast i undantagsfall ordinerande medicin, hvilket hade till följd ett rasande, oblidkeligt hat från apotekarens sida, masserade intorkade lemmar — bjöd alla långväga på mat och kaffe, men nämnde aldrig betalning. — Klockan tre stängde han igen efter den siste, åt en tallrik vegetabilier, och drog sig därpå undan till sitt rum. — Där tillbragte han tiden till klockan 6, nergräfd ända till hakan i dammiga böcker af ålderdomligt snitt. Ifrån sex till åtta var han åter sällskapsmänniska d. v. s. han konverseerade papegojan. Nio var han i säng.

Så förlopp stadsläkarens dag äfven sedan kinesen vändt upp och ner på Valbostrand.

IV.

En kväll fram i midten af juni fick fröken Agda besök af källarmästaren.

Hon satt i gungstolen vid fönstret, tittade ut öfver vattnet, som låg svart och tyst mellan de slipade klipporna, skymtade hvita tvättklänningar och panamahattar nere på promenaden, men var f. ö. helt upptagen af kinesen. I dagar och veckor hade hon sysslat med denne underbare främling, som sällan syntes ute, som ägde så oerhördt mycket pänningar och som efter hvad det påstods utslutande umgicks med hotellpersonalen. Så ofta som tillfälle erbjöd sig hade hon talat med sin fästman om kinesen, frågat ut honom rörande hans åsikter om dennes verksamhet, men fått undvikande, stundom kantstötta svar.

Det bankade på dörren och herr Norder klef in, rund, pustande och välmående.

— Go afton, fröken.

— Go afton — — — hon hade sprungit upp i hög grad uppskakad öfver att se en mansperson i sin ärbara jungfrukammare, men lugnade sig omedelbart när hon såg den

besökandes välvilliga leende. F. ö. var ju herr Norder gift — och tämligen ofarlig.

Norder sjönk ner i en stol, kastade det ena benet öfver det andra, rättade på halsduken, talade och sade:

— Rädes icke fröken Lindeman — jag kommer i — — — hm — Buddhas ärende

— Buddhas ärende — — —! var han drucken nu igen; hon störtade mot dörren för att vid behof ha reträtten fri.

— Som sagdt — fröken — — hm — jag kommer i Buddhas ärende, fortsatte källarmästaren lägre, hemlighetsfullt hviskande — — min höga gäst, den kinesiske fursten önskar se och tala med fröken.

— Önskar — — tala — — med — mig!!

Den andra nickade — — om fröken har tid — — nu genast — — men, tillade han lågt med en hemlighetsfull blinkning — — största tysthet bör iakttagas — största tysthet — och diskretion — fröken.

Utan att göra några onödiga frågor kom jättehatten på, en schal sveptes om skulderna och nedför trappan, som under ideligt skri gaf sitt misshag öfver den nattliga utflykten tillkänna, tumlade tvänne trinda kroppor insvepta i den osäkra skymningen.

I stora hörnkammaren satt kinesen i soffhörnet, stolt och högtidlig som en kung på sin tronstol. Han bar icke längre vare sig

sidenmantel eller broderade tofflor utan var iförd oklanderlig bonjour med sidenslag, blom- mig silkesväst, randiga benkläder och lack- skor, hvilket allt berörde fröken Agdas pin- samt, då hennes käraste önskan varit den att se kinesen under utvecklande af all sin öster- ländska prakt. Leendet på hans läppar, ett fint, hjärtevärmmande leende, bragte henne emel- lertid åter i jämnvikt; efter upprepade anma- ningar slog hon sig till sist i ro bakom det dukade tebordet och efter en knapp halftimma kände hon sig precis som hemma. -- -- Och hon som alltid hört att kineser voro vildar -- okunniga, förslöade människor, stackare med primitiva behof och vulgära naturinstinkter -- -- var det 400 millioner dylika som suckade efter hennes fästmans missionärer och deras frälsning -- -- hon satt alldeles handfallen -- -- en sådan man hade hon aldrig kunnat drömma om, mycket mindre kommit i berö- ring med -- -- ett sådant leende -- och så- dana kunskaper. Hvarje hans ord slukade hon, icke en blick, icke en rörelse undgick henne -- -- hon lefde med honom på hans resor och otaliga äfventyr -- -- såg Kina så- dant han beskref det med dess slätter, berg och heliga floder -- med dess téplantager, och gula vaggande risfält -- -- med dess landt- gårdar och stora, myllrande städer -- dess sakta glidande flodbåtar -- dess gyllene tem- pel -- hon vandrade med honom i en ny un-

derbar värld, gick, tyckte hon, med hans mjuka lilla hand i sin, värmd af hans rena smittande leende. — — — Och när han började tala till henne om Buddha — om sin gud och om hans höga religion, den han formulerade i satsen: *att underlåta allt ondt, att fullborda allt godt, att tämja de egna tankarna — det är Buddhas lära* — — då började hon för första gången i sitt lif tvifla på att den tro, som hon hittills omfattat icke på grund af någon som helst inre öfvertygelse utan mera därför att alla andra hon kände höll sig till den tron — var förmer än någon annan — — Buddha var utan tvifvel lika god som Jesus af Nazaret — Buddhas förkunnelse om mildhet, broderskap och jämlikhet var lika god som Nazaréens tal om samma ting — — och det blef henne helt ofattligt hvarför Buddhas bekännare — 500 millioner människor, däribland millioner kineser dag och natt suckade efter den lära de redan hade — och haft i öfver 2000 år. — Ty att dogmerna d. v. s. de skolastiska spetsfundigheterna, fabricerade å en räcka kyrkomöten, hundratals år efter Jesu död skulle vara det centrala i kristenden, var hon alldeles för okultiverad till att fatta. Hon höll sig enfaldigt nog till bergspredikan med dess bud om kärlek och försoning utan tanke på teologi och helig nitälskan att med bedrägeri och blodsutgjutelse vinna världslig makt

och inflytande under namnkristendomens multnade likklåde.

Detta var fröken Agdas första sammanträffande med den mystiske österländingen, som redan från första ögonblicket bedårat henne — men på samma gång genom sin egen domliga vältalighet gjort henne underkunnig om ting och förhållanden, som hittills varit henne förborgade. Från den kvällen lefde hon ett nytt, högre och rikare lif. I hennes fattiga ensamhet hade kommit en högre lifssyn, ett lefvande, fast oklart begrepp om att ingen annan vishet gifves än den lifskampen och erfarenheten meddelar — — hennes hittills bergfasta auktoritetstro var kullstött och hon stod fri, fri som hafvets hvitskimrande mås men på samma gång rädd och famlande, som en blind på okänd led.

Det blef kinesens sak att leda henne — och han gjorde det som han från början föresatt sig, säker och värtalig, värmande och förtrollande henne med sitt leende.

Agda var den fjärde som blef gjord delaktig af Buddhas visdom. — Johan och den bleka pigan hade kommit först, källarmästaren själf som god tredje.

Redan andra dagen af kinesens vistelse på hotellet gjorde Johan sin uppvaktning och med sin fina näsa vädrade han genast hur han borde spela sina kort. Ändamålet med främlingens uppehåll i den lilla, föga bemärkta

staden anade han visserligen icke, men han sade sig att detta i och för sig betydde mindre blott han visste att inge kinesen förtroende och utbyta detta i reda mynt. Och detta vann han förr än han någonsin gjort sig hopp om. Den lilla gule var genast från början mycket tillgänglig — så snart Johan gjort sig ärende in på hans rum, kom det till förtrolighet dem emellan. — Johan satte hop en rörande historia om sig själf, talade om sin glädjelösa barndom, hemmets armod, fadrens död, moderns förtviflan vid underrättelsen om denna — fadern lefde men hade rymt i sällskap med en lotsdotter till Amerika för några år sedan — och när han till sin belåtenhet såg att kinesen omisstänksamt slukade allt, rubb och stubb, blef han djärfvare — — — kom fram med små välgjorda situationsbilder från dödsbädden. förlorade sig i detaljer, som kunnat komma ett stenhjärta att vekna — — samt slutade i en präktig, artificiellt framkallad, gråtparoxysm.

Kinesen var öfverväldigad, rörd ända till tårar — — och för att lätta och trösta tog han fram den späckade plånboken. — Då först hörde gråten upp.

Efter cirka en vecka var Johan öfvertygad buddhaist, men han hade med fingrarna på Tripitaka, Buddhas heliga bok, måst lofva att tills vidare hålla sin omvändelse hemlig. Och mot rikliga drickspänningar var Johan villig till allt.

Nummer två blef pigan, som samtidigt med sin omvändelse blef korad till Johans fästmö, uppfyllelsen af en länge närd önskan. Äfven hon fick drickspängar, hvilka alla omedelbart runno ner i Johans rymliga fickor.

Källarmästaren, som var en smart man, erbjöd sig själf att öfvergå till kinesens tro, dock på det villkoret att denne ingenting ypade, med först ville han ha skriftligt på att få behålla sin ärade gäst minst ett år.

Kinesen var öfverförtjust — en sådan rik välsignelse redan från första början hade han ej vågat drömma om — skref med glädjeskälfvande hand under — och källarmästarn var buddhaist.

Det heliga tretalet blef oförändradt en månad, men till sist började overksamheten trycka — och kinesen ansåg sig skyldig att göra ett nytt försök. Lärjungarna tillkallades, rådfrågades men voro föga benägna att nämna nya offer. Johan kom visserligen med ett par namn, men fick en mörk, uppbragt blick af sin husbonde, som inte för allt i världen kunde förlika sig med den tanken att Lisa Lund, som suttit på spinnhuset, skulle trampa hans mjuka mattor eller att räcka Johans mor, den smutsiga karamellkaringen, handen som en jämnställig trosförvant. Pigan stod småmysande bakom fästmannens rygg utan att kunna finna någon värdig och acceptabel proselyt-kandidat — — källarmästaren var mörk och grubb-

iande. — Det var inte fritt utan att han invändigt svor en vers — huruvida detta nu var förenligt med hans nya trosbekännelse eller ej — — — om han ändå ville hålla sig i skinnet ännu några dagar, helst veckor, tänkte han med bistert hopdragna ögonbryn — — här kommer att bli ett rent helvete om saken sipprar ut innan männen ge sig i väg på höstfisket — — — om jag ändå kunde finna något medel att stäcka hans arbetslust — — åtminstone tills sillen kommer — — — — Blodet steg honom åt hufvudet, han knäppte med fingrarna, bet beslutsamt ihop munnen och mellan ansiktets fettvalkar tittade ögonen fram som tvänne polerade blyknappar.

Kinesen log, log med hela det gula, glatta ansiktet. Han stod och vägde på klackarna och tittade ut.

— Hvem är den där vackra kvinnan, frågade han plötsligt och pekade med tummen ut åt torget — — — hon — — — henne med den stora hatten tillade han förklarande. Fröken Agda spatserade just nu förbi.

Källarmästarn spratt till, lät höra en lång hvissling, tog ett par lekfulla skutt öfver golfvet — och började sedan skratta på ett mycket opassande sätt. Johan och pigan instämde pliktskyldigast. Kinesen drogs äfven in i munterheten — och i nästa sekund darrade golfvet under kvartettens omåttliga glädjeutbrott.

Källarmästaren hade fått en idé — — en

öfverdådig idé — — — pastor Hallings fästmö
 skulle bli buddhaist — — — ha — — ha —
 bli — — ha — — ha — — — öfverdådigt
 — — briljant — — — ett fint puts emot det
 bleka skelettet, som — — ha — — ha — —
 lockat så många präktiga, reella krogkunder
 ifrån honom genom sina svafvelpredikningar
 — — —

Det rungande skrattet verkade befriande;
 alla kände åter samhörighetens heliga band
 förena sig — — — förslaget mottogs med bra-
 vorop och handklappningar af fästefolket — —
 missionären grinade lik en solvarg — — och
 källarmästaren slängde genast hatten på och
 stack af.

Det var inte någon ren tillfällighet detta att
 kinesen kommit att fråga efter fröken Linde-
 man. Sedan flera veckor tillbaka hade han
 nämligen med plirande, lystna ögon följt henne
 när hon morgon och afton i full stass sneddat
 öfver torget — för det mesta ensam men nå-
 gon enstaka gång vid fästmannens arm. Aldrig
 hade han sett en så vacker kvinna — — aldrig
 hade han sett högre bröst, aldrig tjockare armar
 — — aldrig, aldrig längre steg tagna af en
 kvinna. Hennes trubbnäsa och breda, sväl-
 lande mun stod för honom natt och dag som
 en uppenbarelse från en rikare lyckligare
 mera skönhetsmättad preexistens och i hans
 hufvud rörde sig oafbrutet planer att komma
 denna härliga kvinna närmare. Men huru —

däri låg svårigheten, den han ej mäktade med. Hade det varit en proletärkvinna — — ack ja — — men nu var det ju i stället en dam af börd och anseende, känd och välkänd, välbergad — — samt till på köpet gift eller något ditåt med en präst af annan trosbekännelse, det vill säga med en hans svurne fiende, som utan tvifvel i framtiden skulle göra honom lifvet surt. Ty allt det där hade han väl reda på — såväl Johan som hans fästmö hade för länge sedan gifvit honom alla nödvändiga upplysningar — — hvadan hans hänvändelse till källarmästaren endast varit en fint. — Så mycket större blef därför hans glädje nu när den åtrådade var infångad, bekvämt placerad vid hans tebord, andäktigt lyssnande till hans visdom, som i jämna, afmätta satser flöt fram mellan hans läppar lik en melodiskt sjungande bergbäck. Han kände och sade sig med sin öfvertygelses hela styrka att denna härliga kvinna, som så himmelsvidt skilde sig ifrån hans feminina rasfränder, denna pärla, röd och skinande som en jättestor rubin, förr eller senare skulle bli hans — — — icke kroppsligen, så långt sträckte sig icke hans åstundan — — men väl andligen, skulle anamma hans lära, bli en fast och orubblig hörnsten, hvarpå hans kommande församling skulle hvila. —

Allt längre blefvo konferenserna — — allt djupare blefvo visdomsorden — och allt mera ljuf och rodnande tedde sig fröken Lin-

deman. För henne var allt detta något så nytt och lockande, men på samma gång så förtjusande farligt att hon gick svept i en dunst af eggande retning. När hon stod nere i köket, tillredande de primitiva vegetariska rätter, hvaraf hon och farbrodern lifnärde sig, när hon satt i gungstolen däruppe å sitt rum eller när hon för att ej väcka misstankar någon enstaka gång gjorde sin fästman sällskap till och från Ebenezerkapellet — — alltid i arbete som under hvila spökade kinesens smekande ord i hennes hufvud.

Och en vacker septembermorgon vaknade hon, fylld af den ljufva vissheten att hon var — kär — — — kär i kinesen — — — kär, ja dödligt förälskad för första gången i sitt lif. Från den dagen var fästmannen luft — — d. v. s. hon såg honom och kände vämjelse vid honom — vårtan, som växt till i storlek och färgprakt under sommaren, vållade henne oerhörda kval när den under afskedsceremonierna framför hennes port om kvällarna kom att trycka sig in i hennes kind, hon kunde ej undgå att lägga märke till hans orendadräkt, vållad af otillfredsställande tandborstning, kände hans svettiga, varma händer, hörde hans högljudda, osammanhängande tal om de 400 millionerna, som natt och dag suckade efter frälsningen, men hjärtat var kallt — — ohjälpligt känslolöst och kallt. — Att det var en ny, mäktigare, aldrig förr förnummen känsla,

som nu fyllt henne med bäfvan och vällust, kunde hon äfven sluta sig till däraf att härads-skrifvaren icke mer stack fram hufvudet — — studenterna var det inte tal om längre. — Nej kinesen, hennes egen missionär — — Fu-Ho-Li var hennes lifs enda innehåll, hennes egen — — egen!

Det gick underliga rykten i Valbostrand. Att en bred, tjock kvinna kommit ifrån stads-hotellet en morgon var ett fakum — Rot-Lisa förklarade sig villig att aflägga ed för att styrka uppgiftens riktighet om så skulle vara — — men i Valbostrand fanns många, många, på hvilka det sväfvande signalementet passade — — hvem var den skyldiga? Men så var det detta med hatten — — en jättehatt, hade ju Rot-Lisa yttrat — — — allas tungor lamades, allas förstånd stod stilla — — i Valbostrand fanns endast en sådan hatt, men dess ägarinna var en person, höjd öfver alla miss-tankar — — omöjligt — — pastor Hallings fästmö, komplett omöjligt!

I den goda staden fanns en — en enda, som visste lite mera än de andra — doktor Lindeman. Men han lät saken utveckla sig som den ville utan småaktig inblandning. Med sin bror dotter bytte han icke ett ord rörande hennes nattliga utflykter — det var ju en sak som angick henne — henne, uteslutande henne — — människan skall vara fri, lefva fritt, känna fritt, utveckla sig fritt — — men pape-

gojan delgaf han ett och annat när han var sällskapsmänniska mellan 6 och 8.

Han satt i sin ländstol, bred som ett vagnsäte, satt med knäppta händer och plirande blick midt emot papegojan, som blinkade förstående med ögonen, då och då afbrytande honom med ett ljudligt: diät — — håll diät, min vän!

— Om du visste — min — min kära Grön — — hvad det finns för tarfliga varelser till — — uhum — — så skulle du spricka af pur förargelse, så började han i regel sina anföranden.

Pack — — um — vill äta upp hvarandra, trampa ner hvarandra utan nåd och misskund — — um — — jag skall säga dig, Grön, att du kan eller åtminstone bör känna dig belåten du som — um — — inte blef född af mänskliga föräldrar utan af papegojor — — — hm, om du visste, Grön, huru simpla människorna är, hur lågsinnade, hur egoistiska — um — — som nu för exempel — han lutade sig fram och hviskade — um — om dessa goda borgare som lefva så ärbart i all sin ärbara skam — — om dessa — um — sladderande kvinnspersoner, dessa vigda skökor, dessa nippertippor, som gå skenheliga i all sin tankeruttenhet — um — om dessa missfoster, som fylla detta korrekta Sodom, finge veta något om henne, Agda, hum — — — hvad tror du Grön, det skulle bli — — huj

ujj — — Tig tyst, Grön — — göm dig, göm dig — — stoppa till öronen, klös ut ögonen på dig så att raseriet kan gå dig spårlöst förbi — — Till och med jag — — doktor Lindeman, som gör en konst i moralen — — som spottar mitt tysta förakt i ansiktet på alla dessa sladdrande djur — — till och med jag skulle bli pinsamt berörd — uhum!

Grön — du är lycklig — du — som slipper höra och se så mycket — — ack om också en annan en vore en papegoja — — som finge sitta fredligt och oantastad i sin bur, äta sitt socker och blunda när sådana som — han hviskade sakta ett par namn — — korsade ens väg.

Han satt grubblande men tog åter ordet: — Grön vet du hvad far min sa: nej det vet du nog inte — — um — — så här sa han — — akta dig för kärringar, sa han, präster, lagvrängare, vinkelpredikanter och för öfrigt alla, som ha rörlig tunga — — det är farligt att ha med sådana att göra sa han — — de dissekerar en, sa han, karfvar sönder ens hjärta och hjärna, splittrar ens muskeltrådar, ljuger ner en, fördärfvar det bästa inom en, trampar med grofva smutsiga skor på ens ädlaste uppsåt, gör lifvet för en så svårt att man önskar sig döden tusen gånger — uhum — — Ja så sa far min, Grön, så sa han — — och far min var ändå en klok man. — Papegojan lyssnade andäktigt satt med dunkla,

halföppna ögon, orörlig och trygg som om hon njutit oerhördt af sin husbondes tal, men plötsligt skrockade hon till, lyfte på ena vingen och skrek:

— Diät — — håll diät — min vän!

Doktorn skrattade — — — ja — du har rätt — um — — det är, min själ viktigt att man håller diet — — hälst bör man undvika all främmande mat, men i all synnerhet ska man akta sig för spyorna — — de — um hederliga, korrekta, ärbara människornas uppkastningar, som serveras mer eller mindre fint anrättade i gathörnen — på mötena och — — — um — i salongerna.

V.

I pastor Hallings lilla, hoptorkade hjärna hvälfde sig sedan en tid väldiga planer.

Genom "Fridsbasunen", speciellt organ för missionen i Kina, hade han blifvit underkunnig om att broder Santesåhn, utsänd arbetare vid Fan-tje-ti station var i stort behof af gångbart mynt, alldenstund en del byggnadsarbeten snarligen måste igångsättas för att bereda hans med en duktig gosse nyligen förökade familj behöfligt utrymme. — Efter att några gånger ha samtalat med sin Gud, kom pastorn till full klarhet om, att något måste göras — — — men sättet för pänningars anskaffande kände han icke. Kollekt — tja visserligen — ett gammalt bepröfvadt sätt, men liksom alla andra gamla, bepröfvade sätt mindre effektivt — — — insamling genom sparbössor och listor — hopplöst — — — f. ö. skulle detta ta för lång tid — — — allmän offervecka — lax inte när det gällde missionen i Kina — — — pastor Halling grubblade, låg vaken om nätterna — bad om uppenbarelse i drömmen, men gick fortfa-

rande rådlös. — Här som alltid var det slum-
pen, som gaf den förnödna anvisningen. —
En dag när han gick promenaden med sin
fästmö, såg han hur några småttingar nere
vid sjöstranden byggt en löfsal, prydd med
granna band och flaggor. Utanför skockade
sig ett halft hundratal barn, som ville in.
Pastorn gjorde sig närmare underrättad och
fick till sist veta att Niss-Erik och Edvin
Lång, två halfvuxna pojkar, mot en kontant
erkänsla af 2 öre pro capita hade för afsikt
att "spela pajaser" inne i löfhyddan.

Idén — den sökta och eftertrådda — låg
mogen i hans hjärna. Som en blixst slog det
honom — och han stod förtumlad ett par
minuter — stod och stirrade som en som-
nambul.

— En bazar, Agda — — en bazar, hvis-
kade han ändtligen med darrande läppar.

Det blef ett oändligt resonnerande hit
och hit, uppkastande af planer och förslag,
men till sist enades man om att börja vid-
taga en del förberedande åtgärder. Agda skulle
sålunda söka att intressera borgmästarens
Gerda, som ehuru ännu hörande till getterna,
utan tvifvel skulle visa sig villig att offra både
en och två tior blott hon fick lof att upp-
träda som sångerska på bazaren. Fröken
Gerda hade nämligen, hon som flertalet andra
unga kvinnor omfattande andliga intressen
bredvid de materiella — — gällde i egna och

familjens ögon som ett misskändt geni, som genom vidriga omständigheters makt kommit att hamna på kronofogdens kontor i stället för att som operasångerska lägga en beundrande värld för sina fötter. Fröken Agda mottog uppdraget utan att blinka, fast hon just i dagarna under utvecklande af behörig österländsk prakt öfvergått till Buddhas lära. Hade det gällt att skaffa medel för upprätthållande af det egentliga missionsarbetet i Östern, hade hon möjligen — riktigt säker var hon emellertid icke — tvekat, men här gällde ju endast husreparationer eller något ditåt och icke det minsta tecken till samvetsagg kunde hon förmärka. — Ja hon gick så långt i fördomsfri uppoffring att hon lofvade själf stå vid tombolan.

Samtidigt med att dessa planer voro på god väg att realiseras, hade kinesen efter samråd med sina lärjungar beslutat att slå ett stort slag. — Så snart sillen visade sig, med andra ord så snart stadens manliga befolkning skuddade Valbostrands stoft af sina fötter för en längre tid, för veckor, kanske månader, skulle hans stora frälsningsverk, det han hela tiden drömt om, ta sin början. Anfallsplanen var utarbetad med äkta österländsk slughet. Med de i Kina verkande europeiska missionärernas exempel för ögonen, skulle han begagna sig af listen, låta små intriger då och då få spela in, söka sprida

missnöje så långt anständigheten tillät, bruka hot i enstaka fall men i öfrigt lita till sin hala tunga och späckade plånbok. För öfrigt lofvade såväl källarmästarn som fröken Agda att troget stå vid hans sida i kampen — Johan och pigan erbjödo äfven sin tjänst — den förre ville rekognosera terrängen i stadens kök och jungfruburar, för att därigenom få en klar uppfattning af de mått och steg som borde vidtagas före stormloppet emot tjänstemandarnas blandade och litet vanskliga kår — den senare ansåg sig pålitlig nog att tjäna som budbärare eller något liknande, men efter grundligt öfvervägande och sedan källarmästaren framhållit olämpligheten af att hans tjänstefolk skulle gå i främsta ledet, blef erbjudandet emellertid tacksamt afböjdt.

I slutet af september seglade fiskarflottiljen af. Sillen hade nyss visat sig vid Utterlängan och icke en minut var att förlora. Kvinnor och barn stodo nere vid bryggan, tårögda och vemodsmättade; seglen fladdrade; vimplarna slogo; dragspelen drillade och bortom Karlippan försvann hela härligheten till sist. Valbostrand var som utdöd den dagen, gatorna lågo tomma — barnstojet hade tystnat, råttorna kilade ogeneradt öfver gårdarna, men inne i de låga rummen sulto mödrar, hustrur och fästmör med gamla flottiga psalmböcker i händerna under det småttingarna förde lågmälda samtal i de skumma vråarna.

Kinesen gnuggade händerna — hans och Buddhas tid var kommen. Frälsningsverket skulle ta sin början på fullaste allvar.

Samma dags kväll var det stor fest å stadshotellet. Under föregifvande af att den kinesiske fursten kände behof af att trösta de sörjande kvinnorna, hvilkas män färdades ute å det villande hafvet, lyckades det fröken Agda att samla ett halft tjog fiskarhustrur å hans rum, hvilket i dagens anledning strålade i full belysning.

Värden, som var idel välvilja och idel ljusa leenden, förklarade fröken Agdas biträde därmed att han helt oförmodadt träffat henne i sällskap med källarmästarens fru — — — kommit att nämna sin plan, hvarefter hon omedelbart själf erbjudit sin assistans. Gumorna anade genast sammanhanget — deras spelande ögon yppade att de nu voro fullt på det klara med hvem den nattliga torgvandrerskan varit — den tjocka med jättehatt, som Rot-Lisa sett — — men som efter en tyst öfverenskommelse röjde de icke med en min att de kommit den stora hemligheten på spåren.

Ty make till fest hade de aldrig varit med om. Kaffe och massor af dopp — kraner, bullar, kringlor, skorpor — ett häpnadsväckande öfverdåd, som kom deras skrumpna kinder att låga af förtjusning — — och när efter slutadt kaffekalas de välfyllda,

kluckande vinkarafferna buros in, glasen fylldes och de fingo äran att skåla med själfva kinesen, kände deras tacksamhet inga gränser. Säkert är att den som vågat påstå annat än att deras frikostiga värd minst var prins och blifvande kejsare, den hade kastats på dörren utan nåd och förskoning.

Om religion blef det icke tal nu. Först gällde det ju att vinna människornas hjärtan.

Till framemot midnatt höll man troget samman, kinesen höll små improviserade tal, tolkade sin djupt kända beundran för den lilla staden och dess sträfsamma, ärbara innevånare, beskref sina känslor när han första gången såg hafvet, "detta vida, oändliga vattnen, som ger oss alla vårt bröd — — som sjunger oss i ro när sömnen viker bort från vårt läger — — — som berättar om vår litenhet och som stundom begrafver oss för alltid i sitt hemlighetsfulla djup" — — — Till sist sjöng han ett par konstiga kinesiska sånger, som utan att egentligen smeka örat dock framkallade lifligt bifall.

När man i mörkret skildes från hvarandra utanför husportarna sedan kaffekannorna tömts till sista droppen, vinkarafferna länsats och de sista resterna af krokaner och kakor, bullar och kringlor omärkligt glidit ner i flottiga klädningsfickor, kom man öfverens om att kinesen var en karllakarl, som man ej kunde annat än beundra och visa

respekt för, fast han var gul och till på köpet hedning.

Detta var fiskarmadammernas första personliga sammanträffande med den underbare och hemlighetsfulle främlingen. Bekantskapen var odeladt angenäm för båda parterna och å ömse sidor invaggade man sig i ljufta drömmar om hvad framtiden gick och bar på.

Från den kvällen höll kinesen öppen taffel. Hvem som ville — — och hvem var det förresten som icke ville — hålla till godo med lite musik och sång, kaffe, vin och bakelser var alltid hjärtligt välkommen i kinesens dublett — och där hölls gille hvarje kväll, ja till långt fram på natten. Men parallellt med kalasen bedrefs frälsningsarbetet, fast i djupaste hemlighet.

Om icke nyfikenheten, den allt uppslukande trånaden efter att få full klarhet hvad den gules egentliga afsikt var med sitt uppehåll i Valbostrand — — om icke den otillfredställda nyfikenheten bränt och plågat, hade tillfredsställelsen åtminstone bland fiskarbefolkningen varit allmän. Men nu förtärdes man af längtan att finna lösningen — — kunde knappast sofva tryggt som förr — — alltid natt och dag stod det med eldskrift för enhver: hvad vill han — — hvad afsikt kan han ha?

Gissningarna surrade i luften, korsade hvarandra som klingor, spände hela staden

i en ram af oro. Man gick nästan i ängslan, sökte i hvarandras blickar finna lösningen på gåtan; började så småningom misstro hvarandra, trodde att den och den visste mer än han ville ut med — hvaraf följden naturligtvis blef den att gatu- och torgsammanstötningarna dag för dag växte i oroväckande grad. Samtidigt med att kaffebjudningarna blefvo kvinnornas dagliga eller rättare nattliga förströelse, där de kunde vara säkra om att träffa hvarandra, kunde skvallra efter behof men på samma gång få sina själar och kroppar försynade — samtidigt med detta hvilade en tung, tryckande stämning öfver staden.

Borgmästaren, som tröttnat på stadshottellets kafé, då han ej där kunde få de upplysningar han önskade, hade hvarje kväll bjudning på sitt kontor, där situationen dryftades.

Kyrkoherde Rubius, en 50-årig hedersman med dubbelhaka och blankpolerad flintskalle, satt i soffan som ordförande, medan hökar Andersson, stadens postmästare, apotekaren, kronofogden och stundom äfven gamla sjökaptén Loggström, som egentligen inte hörde till kottieriet, men som nu under dessa kritiska dagar tillkallats som sakkunnig, sutto på skinnklädda stolar med rykande toddyglas framför sig. Värden — borgmästaren gick med sträng min fram och tillbaka på golfvet.

Kväll efter kväll vägde man alla omständigheter för och emot d. v. s. för och emot den allt uppslukande frågan huruvida främlingen kunde anses farlig för stadens lugn och fredliga utveckling eller ej.

Kyrkoherden, som var spränglärd, sökte med bevis hämtade ur kyrkofäderna göra klart att en främling i allmänhet, men en kines eller annan guling i synnerhet alltid måste betraktas med misstro. I gamla tider var främling och fiende synonyma begrepp — hvar och ett folk, som höll fast vid sin självständighet, måste med alla till buds stående medel motarbeta enhver främlingsinvasion — iakttaga ett bestämdt uppträdande gentemot mystiska äfventyrare, som ingen sändt bud efter o. s. v. — hoppades f. ö. att stadens myndigheter — med ett menande ögonkast till den allt dystrare borgmästaren — skulle veta att göra sin plikt innan det var försent.

Apotekaren, kronfogden, postmästaren och hökar Andersson brummade bifall. Borgmästaren och kapten Loggström tego.

En kväll blef emellertid den senare intervjuad.

— Hva säger kapten? frågade kyrkoherden nedlåtande. Den tillfrågade, en bred 70-åring med isgrått hår och en tofvig skäggruska på hakan rör på sig, pillrar sig i näsborrarna, tar en klunk af glaset och talar:

— Kineser ä' kineser — bra eller dåliga allt efter som man tar'et — —. Jag minns en gång i Ungu-Tang, när jag förde "Tre systrar" — — båssen hade nyss slage tre glas

— — —

— Den där berättade kapten i går, säger kronofogden afbrytande.

— Gjorde jag — — nåå — — nåå — — man glömmet — blir gammal — — skål — — jo — — ja som sagdt — kineser ä' kineser.

— Ja det har ingen betvivlat, mullrar borgmästaren till ytterlighet uppretad. Han går just och letar efter ingredienserna till en kalldusch åt prästen, som vågat ge honom, stadens mest inflytelserike man, en admonation.

— Nenej, nenej — — — kapten är fortfarande foglig, det fina och ovana sällskapet imponerar tydligen på honom — nenej — som sagdt, di kan vara bra om di vill — — men di bli fördärfvade af all den häringa missioneringa — — —

— Hva säger kapten, ryter kyrkoherden och flyttar irriterad på sitt glas.

— Hva ja säjjer — — jo rena, blanka sanningen, mina herrar — — — dä gör ja så sant jag heter Loggström — och har seglat på Kina i 30 år — — —. Jag minnes väl jag hur folket var för godt och väl 40 år sedan när jag först började fraktfart efter kusten — — och hur de ble sedan — — dä

var min själ skillnad, mina harrar — skål — — — — — nånå — — förresten — jag är en olärd man — jag förstår inte allt, men något har jag då satt mig in i — — förresten — — — jag frågar, mine harrer — hva faen har de här missionärerna där att göra — — — har di inte tillräckligt många att omvända här hemma — — — säkert — — nå di menar kanske väl i sin enfald eller rättare dumhet, di tror att gud ser med välbehag till deras arbete — nå — men hvad di inte tycks begripa — det är att di framkallar ett dödligt hat emot allt europeiskt — just det ja. — —

— Hva fan säger kapten — prästen reste sig blodröd och knackade i bordet.

— Sanningen — — endast sanningen — — — genmälde kapten, fortfarande lika fogligt — — jag har rest på kusten i 30 år — tänk på det — 30 — år — en half människo-ålder.

— Hat, gäspade prästen.

— Just hat ja — — —

— Men di gör ju godt!

— Ja visserligen — — om det nu kan kallas godt — — en välgärning — — — att med alla — mer eller mindre smutsiga medel — få enfaldiga kvinnor och barn att bekänna sig till en tro, hvars innebörd är dem fullkomligt ofattlig — — — jag har talat med många så kallade omvända — — men ingen — ingen enda har kunnat göra reda för den

nya lärans företräden — — de flesta ha talat om Kristus, men ingen har kunnat lämna besked om hvari hans läras s. k. hufvudsannigar bestå — — — nå — — — detta i och för sig betyder ju mindre — — men — det finnes ett men — — ett fruktansvärdt men — — — lyssna nu noga, herr kyrkoherde — — — samtidigt med att missionärernas antal växer — — — så växer något annat också — främlingshatet — det röda, tygellösa hatet emot dessa, som öfversvamma landet, dessa otaliga objudna gäster, som lefva som små furstar, hålla sig med tjänare o. s. v., medan det fattiga folket får träla — träla och åter träla — — —. Men — — jag tror att den tid som kommer skall besanna mina ord — — — hatet sträcker sig längre — dessa som sända missionärerna — de s. k. civiliserade ländernas folk — Europa — — Amerika — allt — inbegripes i detta starka, hjärtliga hat, som jäser i hundratals millioner människor — — pass på — — — en dag är frukten mogen — de små upproren, vi känna, ha endast varit små prof för att se om maskineriet fungerar — så bryter det ut — — den gula rasen visar tänderna — — — mina harrer — — akta er — akta er för — den gula faran!

Alla hade sprungit upp — och sammanträdets slöts under allmän förvirring.

VI.

På dagen precis en månad efter fiskarflottans afsegling och den första stora hotellfesten, afsände kinesen följande rapport till Kinesiska missionen för europeernas frälsning:

Älskade bröder — Buddhas tjänare och präster!

Mitt hjärta är fylldt af lycksalighet, bröder, min mun lofprisar och mina ögon se i fjärran vår stora, vissa seger! Isen är bruten — framgångens gyllene frukt skimrar i solen, de friska, svala vattnen sorla — — prisad vare den store Buddha!

Förut har jag berättat eder, älskade bröder, om mina första lärjungar, — den unga, bildsköna kvinnan, som för hvarje dag växer allt fastare i tron, om min värd, som, utan att visa någon djupare hänförelse, är mig ett fast stöd, om det unga paret Jåan och Ana-Britta, som likaledes stå fasta, men i dag

brinner mitt hjärta af längtan att få meddela eder om de härliga segrar, som under den senaste månaden vunnits.

Bröder — åtta nya själar!

Den en gång utstakade planen har hela tiden noga följts. Ifrån materiella ting ha vi öfvergått till andliga. Redan från början af min i alla afseenden vänskapliga samvaro med dessa stackars andligt förmörkade människor, har jag upptäckt den eller de bland dem, som mest ägnat sig för bearbetning. Vid små privata sammankomster och mot löfte om absolut tystnad har jag sedan börjat tala om Buddha, om hans höga religion och om afsikten med min härvaro. Ingen oinvidg anar något — — mina älskade lärjungar ha vetat att hålla sitt tysthetslöfte — folket lefver här i den yttersta fattigdom — och en liten allmosa då och då har utan tvifvel gjort sitt till för att hålla tungan i styr. Det är ju af yttersta vikt detta att åtminstone tills vidare arbeta i löndom. Ha vi blott vunnit mark, ha blott våra församlingar hunnit växa sig starka, är ingenting mer att befara. — Med glädje hör jag af edert senaste bref, det samtliga nyutbildade missionärer redan äro på väg hit — ja kanske i denna stund hunnit installera sig. Måtte deras arbete bli lika välsignelserikt som mitt — måtte vårt heliga ord samla många, många villiga lyssnare — — måtte Buddhas religion snarligen segra öfver

dessa stackars hedningars guds- eller rättare afgudadyrkan.

Med broderlig hälsning.

Fu-Ho-Li,

pastor i Kinesiska Missionssällskapet
för europeernas frälsning.

En vecka efter afsändandet af denna rapport hände något, som aldrig förut händt i Valbostrand — stadens tidning, "Bladet" gemenligen kallad, innehöll en artikel, som icke allenast väckte uppmärksambet inom alla kretsar utan rent af sensation. Hela lösnummerupplagan — 200 ex. — afsedd att utbjudas på gatorna, nere vid hamnen samt försäljas hos stadens tre snushandlare, gick åt på ett par timmar — — ja det sades med anspråk på tillförlitlighet, att doktor Lindeman, som annars aldrig läste tidningar, tillhandlat sig ett nummer midt på Stora torget. Hvilka uppseendeväckande ting var det då som så satte sinnena i svallning? Jo midt på tredje sidan stod, tryckt med korpus, mellanslag följande artikel:

Stor kinesinvasion.

Hvad är meningen? — Spioner eller hvad? Tidigt på morgonen har vi mottagit följande telegram från hufvudstaden:

Stor oro råder här i alla offentliga kretsar med anledning af att ett stort antal ki-

neser, såväl yngre som äldre, helt oväntadt ankommit hit under de senaste dagarna. Största delen har anländt öfver Petersburg. Efter ett kortare uppehåll ha de afrest till skilda platser inom riket. Samtliga, som uppträda med största hemlighetsfullhet, behärska svenska språket fullständigt. Polismyndigheterna ha ej ansett sig ha befogenhet att underkasta främlingarna förhör. Enligt hvad det förljudes har utrikesdepartementet satt sig i telegrafisk förbindelse med kinesiska regeringen för att inhämta dess förklaring. En mängd underliga rykten äro i omlopp. Den allmänna meningen går i riktning af att främlingarna äro österländska spioner, möjligen missionärer — eller häggedera. En kvardröjande kines blef sent i går kväll, när han var på väg till sitt hotell, förföljd af en stor människomassa samt måste till sist söka skydd hos polisen. Med spänning och oro motser man följderna af denna främlingsinvasion.

Så långt telegrammet. Tiden tillåter oss icke att utförligare kommentera detta uppseendeväckande meddelande nu i detta nummer. Så mycket torde dock vara uppenbart, att denna för oss alldeles oförklarliga gulingsinvasion — huruvida främlingarna äro kineser eller ej kan man naturligtvis ej säga — betyder något, icke är att räkna som ett ofarligt och opolitiskt turistbesök.

Vår egen kines, som sedan en tid så fri-

kostigt gifvit fester å hotellet, något som vi ju nästan i hvarje nummer sysslat med, tycks ha fått massor af kamrater sända hit upp till vårt kalla land. Att något är i görningen torde nu efter denna meddelelse vara uppenbart för enhvar. Men hvad står på — hvad föra dessa objudna gäster i skölden? Hela vår stads befolkning väntar med oro svaret. Vi kunna ej förstå annat än att myndigheterna nu äntligen måste känna sig förpliktade att gripa in. Vi känna oss i hvarje fall fullt öfvertygade om, hvilket vi äfven förut fast mera i förbigående påpekat, att denne kines, som nu under månader hållit oss alla för narrar syftar åt vår lilla, kära stads hjärterötter; hans skumma verksamhet, som utan tvifvel sträcker sig längre än någon anar, den måste synas i sömmarna. Han är säkerligen hitkommen med annan verksamhet för ögonen än att bjuda våra flickor och fiskargummor på vin och kaffe.

— — — — —

Så såg den artikel ut, som framkallade den nya förvirringen. Illa hade det varit förr i Valbostrand men nu blef det alldeles förgjordt. Gummorna och flickorna, åtminstone de af dem, som hunnit med att få enskild undervisning med thy åtföljande pekuniära handtryckningar, gåfvo sig lefvande öfver — — var då redaktören besatt af Belzebub, när han hade panna att framkomma

med sådana grundlösa beskyllningar mot en ung, oförvitlig man, som visat sig gästfri och endast hade stadens välfärd för ögonen. Aldrig hade man hört på maken — — — afundsjuka — — — snobberi, ingenting annat — — oss alla för narrar — — — hvem hade kinesen hållit för narr — ingen enda, han, som var idel välvilja, medlidande, kärlek — — harmens vågor gingo skyhöga, böljade fram genom gatorna, ut öfver torgen, trängde in öfverallt i de låga husen, larmade och skummade, fräste och vräkte sig — den dagen sjönko "Bladet" och dess ägares aktier fruktansvärdt.

Men medan stormen rasade som häftigast i småfolkets lättrörda hjärtan sutto stadens ledande män och kvinnor, väl ett tjog, dystra och högtidliga inne på borgmästarens expedition. — Tiden var inne — något måste göras.

Där satt nu, belyst af den stora taklampan, som lik en pendel sakta svängde fram och åter, allt hvad Valbostrand hade af visdom och anseende, officiell dygd och rikedom, där fanns kronofogden med fru, apotekaren med dito, postmästaren med dito, konsul Mårtenszon med z, bankkamrern, redaktören, kyrkoherden, båda komministrarna, stadsfullmäktiges ordförande, sillhandlare Holce med vasaorden och svartkantade naglar, kapten Loggström m. fl. Alla sutto de med knäppta händer och sänkta hakor, medan borgmästaren

höll inledningstalet, gående fram och tillbaka på golfvet.

— Mina damer och herrar — — staden är i fara, började han — — —. Som sagdt, mina damer och herrar, staden är i fara att komma ut ur sina gamla, goda, hundraåriga vanor — pty — — Hit kom en dag en främling — en främling, mina damer och herrar — — Hvem är han frågade vi — — — hvad vill han oss — — mina damer och herrar — — tpy — — han kom, mina damer och herrar, kom lik en rik man — pty — — hade mycket bagage — — mina damer och herrar — — och mycket pänningar — — mycket, mycket pänningar (han hviskade) — — — här har han nu som vår vän redaktören mycket träffande har sagt — — mina damer och herrar — — — tpy — — gjort narr af oss allesamman — — — nå — — hans lömska och skuggrädda uppträdande har ju gjort honom miss-tänkt, men vi ha ej funnit oss föranlåtna att ta honom i förhör — — vi här i Valbostrand, mina damer och herrar — — äro ju — pty — sedan urminnes tider kända för vår uppoffrande gästfrihet — — nå — — så kommer till oss i dag som en blixtn från klar himmel denna förskräckliga underrättelse — — otaliga kinessvärmar — — mina damer och herrar — — pty — — — otaliga kineser öfversvämna vårt älskade fädernesland — — — vår urgamla kultur är i fara att förintas — — —

skräck och förfäran griper våra hjärtan —
 — — mina damer och herrar, stunden är
 kommen — — pty — — — som en enda man
 måste vi resa oss (alla reste sig med buller
 och bång från soffor och stolar) — resa oss
 (med en högtidlig gest, värdig en stor skåde-
 spelare) — — pty — för att drifva dessa gula
 hundar ut ur vårt älskade land!

En brusande applådsalfva följde på detta
 vältalighetsprof. — Så tog diskussionen vid.
 Alla voro de ense om att något måste göras
 — men hvad? Allesamman hade de sina
 egna meningar, ingen ville ge sig, män satte
 sig upp mot hustrur. hustrur emot män; kyrko-
 herden fingrade på apotekarens förslag, apo-
 tekaren skrattade åt kyrkoherdens — att slå
 kinesen i järn och sätta in honom i stads-
 häktet såsom vådlig för den allmänna säker-
 heten — redaktören höll ett storpolitiskt an-
 förande, bankkamrern berörde med några ord
 kinesinvasionens ogynnsamma inflytande på
 pänninghandeln — — kronofogdens fru be-
 gagnade sig af tillfället att tala om kvinnans
 politiska rösträtt o. s. v. — — kort sagdt —
 allmän villervalla och oenighet efter hela
 linien. Till slut gjorde borgmästaren slag i
 saken genom att tillkalla stadsfiskalen — en
 70-årig f. d. sergeant.

— Har stadsfiskalen — hm — lagt märke
 till den oro, som råder i staden?

— Joo, det hade fiskalen.

— Hvad är stadsfiskalens afsikt i egen-
skap af polisförman att företaga sig med an-
ledning af berörde oroligheter.

— Oroligheter — — fiskalen gapade för-
vånad; han, som nyss kommit utifrån, kände
inga oroligheter — hade tyckt att allt var
lugnt som vanligt.

— Hur som helst — — det jäser i djupet
— — en väcker dag stå vi inför öppet upp-
ror, revolution — — förstår han — — nå —
— borgmästaren mönstrade den gamle, snede
krigaren med en mördande blick — — pty
— — nå — — nu fordrar jag i egenkap af
Valbostrands borgmästare och högsta myn-
dighet — — (stadsfullmäktiges ordförande lät
höra ett förtrytsamt mummel) — att något
vidtages och det genast — förstår han — ge-
nast, omedelbart!

— Skall ske, herr borgmästare, fiskalen
slår ihop klackarna på gammalt krigarmanér.

Sammanträdet upplöstes — det blef stads-
fiskalens sak att reda ut härfran.

Stadsfiskalen gick hem och sof på saken
— men dagen därefter tog han bästa uniformen
på, gud i hågen och stegade upp till kinesen.

Kinesen låg ännu, låg gul och obekymrad
i sin breda, snöhvita säng, med det spets-
prydda lakanet draget upp under hakan —
åg med halfslutna, drömmande ögon, i sitt
hjärta prisande Buddha, som med välbehag
sett ned till hans verk. Det bankade och

källarmästaren steg dristigt på. Hans skinnande, jovialiska ansikte var fåradt, upprördt och de annars så pigga ögonen hade ett halft sorgset, halft skrämmt uttryck. Kinesen såg genast att något var på tok. Han spratt till och satt i nästa ögonblick på sängkanten, i sin kontemplativa förvåning ej olik en buddhastod.

— Broder — — — hvad är fatt?

— Polisen är här — — jag fruktar för — — han talade hastigt, onaturligt forceradt — — fruktar för att — — af idel rörelse kunde han ej komma längre.

Hos kinesen kunde emellertid ej förmärkas ens en skymt af rädsla för polisen eller sinnesrörelse inför möjligen hotande faror.

— Åh — — lugna du dig, min vän, sade han blott med isande fattning — — — Buddha rädes ej för eder polis — — för öfrigt, tilllade han lägre, nästan hviskande — — bakom mig, som mitt säkra skydd, står det heliga Kinas regering.

Vid denna underrättelse kände sig källarmästaren säkrare; det svårmodiga draget vek som skuggan för den frambrutande solen ur hans blick — och gången var lika fast och bestämd som alltid, när han på sin trosfrändes anmodan aflägsnade sig för att underhålla fiskalen medan den förre gjorde toilett.

Fiskalen fick sig en konjak — den dystra ämbetsmannaminen ersattes genast af ett mera

hvardagligt uttryck han tinade upp, började le, blef Don Juan trots gikten, tog Anna-Brita, den bleka pigan, under hakan — — var, kort sagt, den gamle, gemytliga stadsfiskalen igen, utan ämbetsmannamin och byråkratiska later.

När han hunnit med att svälja sin tredje konjak, kom Johan illmarigt blinkande med besked att fursten tog emot.

— Fursten, fiskalen bleknade synbart — — är han verkligen furste, mumlade han — — di har ju pratat omet — — men — — men, han började sluddra betänkligt som en gifven följd af den intagna spriten — — men jag trodde det var lögn.

— Han *är* furste, bekräftade Johan med en nick.

Fiskalen suckade och vinglade ut.

Kinesen tog emot, iförd all sin österländska prakt. Den gamle sergeanten darrade i knäveckan — stod och stirrade på den sidenklädde mannen, som om han sett ett spöke framför sig, bugade gång på gång, djupt, så djupt, att han såg väggen bakom sig mellan sina skrefvande ben, sökte få tungan i gång, men misslyckades. Om han förut tviflat på, att den gule främlingen var en furslig eller kunglig person, gjorde han det icke längre. — Generalen, som höll mönstring under hans regementstid, var ett intet emot denne i glans och härlighet — och han var ändå både grefve

och kammarherre. — Han kände till sin förfäran hur rummet snurrade rundt för honom — — hur möblerna, skåpet, sängen, bordet, kakelugnen, taflorna, hänglampan, allt började en yrande ringdans kring den gule fursten, som stod sidenklädd och leende midt på golvet, med sina mörka ögon bakom de glimmande glasen envist riktade mot den stackars fiskalen, som aldrig känt sig så fattig och obetydlig i sin luggslitna uniform. Ändtligen fick han mod att tala eller kanske närmare harkla sig, ty han kunde ej urskilja några ord — hörde endast ett utdraget, oartikuleradt läte.

En minut förgår under pinsam tystnad. Fiskalen står blek och tittar under lugg samt önskar sig långt, långt borta — ute på hafvet — på toppen af Karklippan eller nån annanstans utom räckhåll. Till sist rycker han till vid en kort, klar, genomträngande fråga:

— Hvarmed kan jag stå till tjänst?

Han måste samla sig — måste — — måste — med en ny bugning, som om möjligt var djupare än någon af de föregående, mumlar han:

— Herr — — — general — — — jag — är stadsfiskalen — — fiskalen här i Valbostrand — — — jag kommer — — kommer på tjänstens vägnar — herr furste — — — åter en djup bugning.

— Gläder mig att se er — — men hvad föranleder er att söka upp mig? Det lät nästan hotande tyckte fiskalen.

— Herr — — generalen — har kanske märkt att det är oro här i staden — — —

— Oro — — nej det känner jag ingenting till —

— Och nu tänkte jag, fortsatte fiskalen, fullföljande sin tankegång — — underdånigast fråga — — herr fursten — — — om orsaken — — —

— Men, min käre vän — — jag känner ju alls inte till någon oro — — — här är ju allt så fredligt och lugnt, afvärjde kinesen.

— Förlåt, envisades fiskalen, som så småningom känt sig starkare, när ringdansen visade tecken till att sakta af — — förlåt — — men här råder verkligen oro — — — oro — — — ty det har borgmästaren sagt — — det jäser i djupet, han repeterade pliktskyldigast sin höge förmans ord, som plötsligt fallit honom i minnet — — — å tjänstens vägnar är jag pliktig att fråga; han blef allt mer och mer säker — — — — fråga hvad herr — han kände sig villrådig — — drog på, skulle han fortfarande säga general — nej — den där var kanske ingen general när allt kom omkring — — herr — herr kinesen — modet blef ett lejons — har här — i Valbostrand att göra — egentligen!

Han stod plötsligt rak och stram i sin blå vapenrock, hotfullt skrämmande med den rostiga sabeln.

Kinesen log — de hvita, friska tänderna

glänste — — log lika godt och smittande som han alltid hade för vana när han ville visa sin makt öfver människorna, göra dem mjuka, lydiga, afväpna dem — eller göra dem till sina villiga redskap. Fiskalens plötsligt påkomna barskhet förbryllade honom icke — han blef blott på det klara med, att han måste använda sig af andra medel — af annan taktik än den han från början tänkt sig — i stället för att imponera och spela öfverlägsen, borde han tjusa.

När de båda herrarna skildes åt efter ett långt, utredande samtal, skvallrade leendet på deras läppar om, att de befunnit sig väl i hvarandras sällskap, men äfven om att de lärt sig skatta och förstå hvarandra.

Fiskalen var en gammal filur med rymligt samvete och kinesen hade ju pängar som gräs.

VII.

— Herr borgmästare; stadsfiskalen står bugande inne å sin fruktade chefs kansli.

— Nåå?

— Herr borgmästare — — — herr borgmästarens befallning är verkstald.

— Nåå — — pty — — —

— Ingen -- -- ingen som helst fara — herr borgmästare — ingen fara — — —

— Har stadsfiskalen underkastat mannen lagstadgadt förhör?

— Jag har -- -- herr borgmästare — — med tillämpande af lagens hela stränghet — —

— Protokollet?

— Behöfs inte — — —

— Hvarför? — — pty — — —

— Behöfs inte — herr borgmästare — — mannen är furste — en hög, mycket framstående man — — —

— Hvad?!

— Åtnjuter kinesiska regeringens beskydd herr borgmästare — — på en vink kunde vi alla råka i förskräckliga svårigheter — — hvem kan veta hvad en sådan en kunde ställa till

— — kunde kanske få oss afskedade allihop om han ville — — — vi få vara mycket försiktiga — herr borgmästare — — mycket, mycket försiktiga.

— Men — — men — — borgmästaren hade rest sig ur sin bekväma stol och stod hopsjunket, förbryllad vid bordshörnet — — men hvad vill han då — — — i egenskap af denna stads högste styresman och borgmästare, han växte plötsligt ett par tum — — — anser jag mig förpliktigad att veta hvad hans härvaro afser — — — på mig, borgmästaren, hvilat ansvaret — hela det tunga ansvaret — — i mina ögon söka denna stads borgare svaret på frågan: ha vi något att frukta af denne främling?

— Det tror jag knappast, replikerade stadsfiskalen med osedvanlig värme — — — för det första är mannen som jag nyss haft äran upplysa furste eller någonting ditåt — och för det andra så visade han mig granna stämpelade papper på att han stod under regeringens beskydd — det jag äfven haft äran upplysa om — — — och något ytterligare bevis för hans ofarlighet behöfs knappast — — — —

— Nå — — — under sådana förhållanden — — — borgmästaren sjönk pustande ner i stolen — — har jag ingenting att göra åtminstone tills vidare — — — men, med en sträng blick på polismannen — — — håll öga

på honom — — håll sig à jour med händelserna — — — pty — —

Fiskalen vinglade ut, belåten ötver att konferensen var lyktad,

— — — — —

Efter denna myndigheternas misslyckade inblandning i hans angelägenheter, insåg kinesen att han tills vidare ingenting hade att frukta från det hållet. Hans och hans kinesiska vänners beräkningar hade visat sig hållbara. Respekten för allt främmande skulle nog hjälpa honom genom de värsta svårigheterna — nu gällde det blott att uppträda fast, säkert, som en man den där icke allenast var i sin fulla rätt utan — hvilket var viktigare — äfven ägde mäktiga beskyddare att i nödfall lita sig till. Det gällde blott att låta såväl myndigheter som den stora massan förstå det kinesiska slagskepp stodo med ångan uppe, färdiga att afgå till Europa, blott en fönster-ruta krossades i hans hotell eller en fiskarpojke kastade en sten efter honom på gatan. Ingick detta blott en gång i det allmänna medvetandet, då fanns inga hinder längre i hans väg — hela landet låg öppet — Buddhas lära skulle gå sin segergång genom världen.

Efter detta blef han djärfvare. Ända hittills hade han — dock kanske mera af bekvämlighetshänsyn än af räddhåga — förlagt sin frälsningsverksamhet uteslutande till sin dublett, men en morgon sågs han till allmän förvåning ute i

husen, talande och öfvertalande. Gummorna finga brådt med att torka af fingrarna och ta i hand — en sådan förtjusande prins, som ej visade tecken till högmod — damma af en stol och be gästen sitta. Prinsen var precis som hemma, talade om andliga och materiella ting om hvarannat, smekte barnens okammade kalufser, klappade flickornas spruckna händer log mot gubbarna, som sutto bruna af intorkadt saltvatten i vråarna, rökande stinkade tobak — var med ett ord sådan som en präktig och nedlåtande furste skulle vara.

Allt var frid och gamman, kärlek, ljusa leenden, omvändelsenit och religiöst intresse, smeksamma handtryck och rikliga subsidier — — — men när varar väl för evigt en sådan idyll?

Samtidigt med att allt flera själar visade sig tilbøjliga att omfatta den nya läran, hvars innehåll visserligen ingen enda — icke ens fröken Agda — kunde komma på det klara med men som ju kunde vara lika god som den gamla, den de inte heller förstodo rätt mycket af, — — samtidigt med att Buddhas församling sålunda dagligen tillväxte i nåd och kraft — lades mörka planer mot kinesen. Stadens myndigheter och stadens honoratiores sutto overksamma — — men en följde främlingens verksamhet med hatfullt lågande ögon, dag och natt rufvande — ständigt färdig till språng — pastor Halling.

Med den religiösa fantastens utpräglade benägenhet att i de färgade rasernas representanter se ömkansvärda hedningar, trånande efter kristendomens sanningar, var han redan från första början betänkt på att snarast möjligt få kinesen i tal för att göra sig underrättad om hans själs behof. Med sin fästmö hade han dagligen långa och uttömmande samtal rörande denna sak — uppkastade i stora drag den plan, han skulle följa för att nå dit han ville — främlingens upptagande som medlem af hans egen församling, vidrörde äfven vid ett par tillfällen att uppenbarelse blifvit honom gifven i drömmen, uppenbarelse om hvad som fordrades af honom — — var eld och lågor inför utsikten att utan kineserna omvända en kines. Fröken Lindeman var visserligen mycket intresserad, men hennes natur förbjöd henne att handla obetänksamt. Kanske kinesen när allt kom omkring redan smakat frälsningen, kanske han hemma i sitt eget land redan träffat den hvite läraren — — — en man som denna, en högt uppsatt herre, furste, kanske prins, honom fick man ej mäta med samma mått som andra gulingar — bäst var att vänta och se tiden an. Så menade fästmön och pastor Halling fann alla dessa ord visa som det anstod en förälskad man. Han ägnade åter all sin tid åt församlingens skötsel, hvilket naturligtvis icke

hindrade att hans håg fortfarande låg åt kinesen.

Så gick en tid — — några veckor. Genom hela staden svallade orons och nyfikenhetens vågor, susande, skummande, men i pastor Hallings bostad, tre rum och kök å kapellets vind, bodde stillhet och ro. Om den gule var spion eller icke kom icke pastorn vid — om han var furste eller kuli rörde honom heller icke — — för honom var han ettdera den omvända eller också hedningen. Var han omvänd — ja då var hans ingripande obehöfligt — var han hedning åter — — nå — endast en tidsfråga när han skulle falla ner i stofet för honom och hans mäktiga ord. Ro och bidan alltså — en dag skulle hemligheten vardas uppenbar — en dag skulle förlåten remna.

För öfrigt fick han snart annat att tänka på. Först och främst bazaren, som alltmer lade beslag på hans intresse, för det andra de bekymmer, som hans älskade Agda vållade honom. Det var honom ofattligt hvarför fästmän helt plötsligt blifvit en annan mot förr — — hennes tal var beslöjadt, hennes smekningar alltför tvungna för att ej framkalla misstankar — hennes kyssar ej längre lidelsemättade — — hela hennes uppträdande skvallrade om att något nytt, fruktansvärdt dykt upp — något svart, oroväckande moln på deras unga lyckas himmel. Kanske hon ej älskade honom så helt och innerligt, som hon

påstått — — njo visst — — visst gjorde hon det — en kvinna med de ögonen ljuger icke — — två gånger förut hade han visserligen haft sorgen att bli bedragen, sist för ett par år sedan — — men nu — — nej omöjligt — — Agda hade ju sagt — nå — — tankarna skenade vidare — — kanske hade hon gjort någon förlust — — bah — förlust — hon hade ju ingenting att förlora hon — utom hushållerskeplatsen och honom — två ting som — — nå — — kanske — — kanske farbrodern, som aldrig visat honom välvilja, något som ju var själfallet på grund af den gamle fritänkarens aversion gent emot ordets förkunnare, kanske han talat nedsättande om honom — — mycket möjligt, men i grund och botten betydelselöst — det var något annat, men hvad?

Han utgöt sitt hjärta i bönen, icke en utan otaliga gånger, men han stod lika okunnig — han talade med sina förtrogna — ingen hade märkt något — han talade till sist när han stod vid förtviflans brant med föremålet själf men fick undvikande svar. Undvikande — det var just detta han fruktat; fästmon medgaf att något var under uppsegling, men ansåg sig ej nu kunna ge närmare besked! Pastorn grät, besvor och rasade — men fröken Agda stod säker som ett berg emot hvarje stormlopp — stod outgrundlig och rufvande grym som en egyptisk sfinx. — Herr Halling måste tills vidare nöja sig med halfva antydningar

och konstlade kyssar. Men sved gjorde det — sved med besked.

Herr pastorn var lotsson från grannsbället Torvik. Redan som barn hade han visat dragning mot det oförklarligt mystiska, hvilket hade till följd att han redan ett par år före sin konfirmation blef benådad med en hel del mer eller mindre betydande uppenbarelser, samt att han redan 16 år gammal började uppträda som trosvittne. En gammal omvänd skutskeppare, som i sin ungdom fört ett mer än vanligt syndigt lif och som följd däraf nu på gamla dar ville göra en mindre vanlig kärleksgärning, tog den begåfvade ynglingen till sig — gaf honom mat och kläder — berättade detaljeradt om sina äfventyr i främmande land, om kinesflickor och negresser, om bordellerna i Rio, om slagsmålen i Port-Said samt anhöll till sist om sin skyddslings förbön. Gossen lyssnade med gapande mun och lystna ögon till de många berättelserna om världens uselhet och människornas fördärf, gaf sig så småningom till att fråga — samt gick några veckor med starka funderingar på att fly sin välgörares hus och ge sig till sjös. Det var nödvändigt tyckte han att med egna ögon se allt detta fördärf, för att sedermera kunna uppträda med sakkännedom när det gällde att bekämpa det. Ty redan nu såg han sin liffsuppgift klar framför sig. Han skulle bli en ordets förkunnare, en väl-

dig stridsman, ett svärd och ett gissel i den högstes hand. Den påtänkta studieresan blef emellertid inhiherad. Skutskepparen låg en dag död i sin säng, med en halftömd literflaska bredvid sig. I öfversta byrålådan hittades ett solkigt papper med en massa kråkfötter på — utredningsmännen tolkade kråkfötternas innebörd så att ynglingen Bror Anderson, som varit den dödes hjälp och stöd under den senaste tiden, skulle äga att taga hela hans förmögenhet i arf — huset, sparbanksböckerna — rubb och stubb. — Detta oväntade arf gjorde att ynglingen Anderson icke längre ville heta Anderson, utan tog sig namnet Halling, icke längre ville förnöta sina dagar bland obildade fiskare utan packade sina koffertar och reste upp till hufvudstaden, där han hoppades finna värdigt sällskap. Detta fann han. Efter några år i synd bland knoddar, profryttare och lifsglada syjungfrur, hvilka utan skrupler och samvetsagg hjälpte honom att lyfta det mesta af böckernas innehåll, kom han i själänöd, fick förlåtelsen, samt lyckades efter mycket spring komma in vid en predikantskola.

Tre år senare var han pastor, d. v. s. skickad att utan samvetsförebråelser missbruka djäfvulens namn, hade rätt att i hvardagslag bära bonjour och vit halsduk samt mottaga ett årligt arvode af 1500 kronor. — Just i de dagarna såg sig Ebenezerförsamlin-

gen i Valbostrand om efter en ny herde. — Den gamle hade dött af slag, eller kaffeförgiftning, man visste inte hvilket — — och fåren gingo nu i räddhåga och ängslan, bidande den man, som genom högre tillskyndelse skulle taga ledningen och predikantbostaden i bruk. Nyutexaminerade pastor Halling var en bland ansökarne. Till trots af att hans föregående syndfulla lif ej var bröderna helt främmande, fick han vid valet de flesta rösterna — kom, såg och segrade. Genast ifrån början hade han vetat att göra sig omtyckt — synnerligast af kvinnorna. Något större mått af skönhet kunde man visserligen icke tillvita honom, men han var i det stället i hög grad intressant — kunde lägga ut nådens ordning på ett sätt, som ingen förr kunnat, spelade gitarr, skref vers till alla begrafningar och bröllop, besatt djup insikt i den krångliga Uppenbarelsebokens tolkning, samt begagnade alltid handskar. Detta sista betecknades visserligen af en del som ett bevis på världslig fåfänga, ja dryghet och högmod, men majoriteten inom syskonkretsen fann tvärt om bruket vara ett vackert uttryck för den kärlek enhvar var skyldig att visa sin egen kropp — skaparens fullkomna verk. Allt detta sammanställdt med ryktet om att pastorn hade några tusen i banken, gjorde naturligtvis det, att den unge herden blef betraktad som ett godt parti af stadens samtliga mam-

mor. Det vill säga mammorna inom medelklassen — ämbetsmännens fruar och döttrar offrade honom gifvetvis icke en tanke. — Men inom pastorns trånga hufvud växte så småningom en djärf plan. Den som lefvat hufvudstadens lif i årtal, den som tryckt parfymdoftande fröknars händer och midjor — den reser icke till en småstad för att för-ena sina öden med en fiskdoftande lotsdotter eller en fräknig fiskartös. Nej en bildad man måste söka sig en bildad maka — — — och efter ett långt samtal med den högste, bestämde sig herr Halling för fröken Lindeman. Så småningom, efter tusentals förödmjukelser och otaliga kaffebjudningar lyckades han också nå sitt mål — till alla notabiliteters förfäran, stod en dag förlofningsannonsen i stadens tidning.

Sedan dess hade pastorn gått som i ett rus af himmelsk lycksalighet — han lotsens son, den enkle. tarflige lotsens son, hade lyckats vinna som brud en kvinna ur samhällets högsta kretsar, en dam af värld, en fröken med bildning nära lierad med ett otal framstående personer, — — — Men nu — — nu kom detta — detta oförklarliga, som beröfvade honom hans natters sömn, hans dagars trefnad — fröken Lindemans minst sagdt egendomliga uppförande — — —

En dag i december möter han Stick-Jonas på torget. Gubben, som är en af hans mest

hängifna beundrare, stannar — står och väger på sina käppar och ser fundersam ut. Pastorn hälsar och ämnar fortsätta, men Jonas vinkar och pastorn, som ej vill förlora ens ett uns af sin popularitet, ser sig tvungen att slå sig i språk med gubben.

— Nå — vill Jonas kanske tala vid mig? säger han därför.

— Åhja — — ja det är nog så det — — gubben vänder bussen och ser dubbelt fundersam ut.

— Är själen kanske kommen i tvifvel eller anfäktelse?

— Ahnej — — det är nog inte dä — inte.

— Nå kanske Jonas vill tala med mig i enrum?

— Åhja — — de vore nog bäst det kanske — — —

Det bestämdes att Jonas skulle söka sig upp till kapellet i förväg — pastorn skulle snart komma efter. Det kändes lättare att andas nu efter detta arrangemang. Inomhus voro de visserligen bröder — — — men på gatan — — —

En god halftimme varade samtalet — en förtviflans halftimme för pastorn, en njutningens halftimme för Jonas. Ty äfven en omvänd kan någon enstaka gång känna skadefröjd — i all synnerhet om han själf har en giftasvuxen dotter, som aldrig åtminstone

veterligt, visat motvilja för att träda i brudstol med en friförsamlingspräst med hela 1500 kronors lön. Så snart slamret från Jonas käppar dött bort bakom närmaste gathörn, slängde pastorn hatten på det flammande håret och rusade på dörren.

Fröken Agda stod i köket med uppkaf-lade ärmor när fästmannen for in som en vindil: De små ögonen sprutade eld, håret hade tagit form af en lågande törnekrona, ansiktet blossade — — — kort sagdt hela den lille mannen var idel eld och flammor. Agda släppte slevven af pur förskräckelse.

— Men herre gud — — hvad — står på — — — ? stammade hon äntligen.

— Hvad som står på — — — ? kvinna — kvinna — hvi hafver du gjort mig detta? Rösten hade sprungit upp i gällaste falssett och ljud genomträngande som en falsk signalton.

— Gjordt — — — ?

— Kvinna — — hyckla icke — — bedrageriska — bolerska — — hvad hafver du gjort — — —

— Gjort — — eftersade hon ännu en gång. Det flegmatiska lugnet återvände så småningom; hon kände ej längre fruktan för, men snarare medlidande med den lille mannen, som i sitt raseri blef henne dubbelt motbjudande och löjlig.

Då kom äntligen den långa förklaringen

öfver vredesutbrottet; de hotande frågorna blefvo till ynkliga förebråelser; hennes grufliga synd, yppad och bevisad af Stick-Jonas. fick otaliga gånger passera fronten, bibelspråken och citaten haglade — och till sist brast pastorn i gråt. Men det var icke sorgens, utan det vanmäktiga raseriets tårar han grät, ty han insåg att slaget var förloradt. Fröken Agda visade nämligen inga synliga tecken till ånger; hennes förklaring, som egentligen inte var någon förklaring alls, utan ett öppet erkännande af sitt förhållande till kinesen, omöjliggjorde ju hvarje tänkt ansats till försoning — från och med denna dag måste de två vandra skilda vägar.

Hans stolta dröm — den att genom ett giftermål komma upp i en högre rangklass, var nu krossad i ett slag — — lifvet var sköfladt, förtviflan grep själen — — — men bakom allt detta glimmade som en slickande röd eldslåga — hämnden — den grufliga hämnden på kinesen — den gule satan, som ödelagt hans lif.

VIII.

Den 15 december innehöll Bladet åter en artikel, som väl för hundra gången vände upp och ner på Valbostrand.

Pastor Halling, som för länge sedan slängt den gyllene bojan, underpanten på fröken Agdas falska trohet, gick upp och ner — — upp och ner i sitt rum, blek af sinnesrörelse. Tidningen låg hopkramad till en boll i kakelugnsvrån, ett par stolar lågo vältade, mattan var sparkad samman under bordet, bläcket ur det kullstötta skrifstället flöt i en lång, svart flod tvärs öfver bordskifvan — allt var jämmer och ödeläggelse i det annars så prydliga rummet.

Pastorn grät, snöt sig och förbannade om hvart annat — — — Gud i himlen — — hjälp oss — hjälp oss, klagade han — — sådana djäflar — — sådana uslingar — tänderna gnisslade — — gud — — gud — se i nåd ner till oss, arma stackare — — — slå alla dessa afgrundsandar med blindhet — med lamhet — — visa, herre, din starka, förskräckliga makt. Fram och åter — fram och

åter dref han; slet då och då en test ur sitt hår, spottade utan tanke på hvart han träffade, sparkade i förbifarten till katten, som stod med krökt rygg borta vid dörren, förvånad öfver sin herres vrede — vred händerna — och grät — — grät. Till sist kastade han öfverrocken kring axlarna och rusade ut på gatan.

I hörnet af Fisk- och Hamngatorna stötte han på Kron, polisen, som stod lugn och kråmade sig.

— Har Kron hört — — — hört — — —

Nej Kron hade ingenting hört, men han hade af minspelet att döma ingenting emot att få höra.

— Djäfvulen — — den gamle ormen — — satan är lös — — den yttersta domen är nära förestående — — antikrist — — —

— Lugna sig, pastorn — — lugna sig, förmanade polismannen, som genast var på det klara med att den brutna förlofningen gripit pastorn så djupt att han slutligen mist förståndet.

— Djäfvulen — — — antikrist — — ; pastorn tog ett jätteskutt och var i nästa ögonblick utom räckhåll. Kron ämnade sätta efter för att gripa galningen, men blef i alla fall stående, villrådig och till ytterlighet uppskakat af det han sett.

På torget stod stadsläkaren med händerna i fickorna, lugn och oberörd som alltid,

— Gud — — gud — har doktorn hört, Halling rusade fram och grep den gamle mannen omildt i kragen — men med ett energiskt kast med öfverkroppen gjorde sig doktorn fri.

— Uhm — — människa — — är han galen — —

— Djäfvulen är lös — — — djäfvulen är lös — — !

— Ja det ser så ut, replikerade den gamle leende.

— Gulingarna öfversvämma landet — — har inte doktorn läst — — läst Bladet — — — kristendomen är i fara — — den yttersta domen är hart när — — — kineserna — — —

— Um — — hum — hva är det med kineserna?

— De predika ju — — predika Buddhas läror — — —

— Nå — — um — än se'n?

— Förstår inte doktorn — — kristendomen, vår heliga tro är i fara — — —

— Ja — hum — måtte intet farligare drabba oss.

— Farligare — — ni gudsförnekare — — fritänkare; pastorn tog ett nytt jättehopp och rusade vidare medan doktorn skakade på hufvudet.

— Jag undrar om de kinesiska prästerna ä lika galna, när de märka europeernas afsikter, mumlade han.

Pastor Halling styrde kurs mot Bladets redaktion. Redaktören, en grof, robust man med gråsprängdt hagskäg, sitter med saxen i högsta hugg. När pastorn sparkar upp dörren ser han förvånad upp.

— Nå — — goddag — — hvad vill herr Halling — han hade aldrig kunnat bekväma sig till att säga pastorn — en titel som i hans tanke endast tillkom en statskyrkopräst.

— Djäfvulen — redaktören — — den gamle ormen — — — han sjönk utmattad ner i en stol.

Redaktören blef mycket allvarlig — — hur står det till?

— Åh gud — — gud — den högste hjälp oss — — vår tro — vår tro, klagade pastorn halft i gråt.

— Hur är det — hur är det — lugnade redaktören, i det han lade saxen ifrån sig, steg upp och stängde dörren, som pastorn glömt stänga.

— Kineserna — — herr redaktör — kineserna.

Nu gick ett ljus upp för tidningsmannen.

— Det är vår artikel för i dag —, började han.

— Hvad skulle det annars vara, afbröt pastorn omildt, i hög grad förnärmat öfver att redaktören ej genast gissat sammanhanget — — hvem har skrivit den — — — —

— Det har jag — redaktören, som just

inte var en af den sortens journalister, hvars visdomsord gå genom hela pressen, när de engång väl släppts ut, strök sig belåten om hakan — — var den inte bra?

— Bra — — bra eller inte bra — kvittar lika — — är den sann — det är hufvudsaken?

— Obetingadt.

— Hvarifrån har redaktören fått alla dessa uppgifter — — —

— Ur tillförlitligaste källa — — intet tvifvel — absolut intet tvifvel — — hundratals kineser eller andra österländingar kvittar lika — — — buddhistiska missionärer äro i full verksamhet — — —

Pastorn satt likblek och stirrade rakt fram.

— Hvad ämnar ni göra? frågade han slutligen med knappt hörbar röst.

— Jag? — ingenting! Redaktören såg mäktiga förvånad ut.

— Ingenting — — betänk — — kristendomen — vår tro är — — i fara.

Redaktören satt åter med saxen i högsta hugg, men han gaf sig tid att hvissla ett par takter innan han svarade:

— Det är ju fredliga missionärer — ej spioner, som jag fruktat — — snälle herr Halling — — föröfrigt — — —

— Föröfrigt?

— — åtnjuta dessa främlingar regeringens beskydd — att ofreda dem kunde leda

till de ledsammaste konsekvenser, fortsatte redaktören lugnt.

Pastorn hörde dödslockor ringa i öronen — bing — bång — bing — bång; han hade fallit samman som en trasa i stolen.

— Jag har nyss haft ett samtal med borgmästaren, började redaktören åter — — — han visste endast en utväg — — —

— En utväg, repeterade pastorn andlöst i det en het rodnad färgade hans kinder — en utväg —

— Enda sättet torde vara att utlysa ett stort möte — — —

— Möte — — pastorn satt med vidöppen mun och enfaldigt stirrande ögon. Han förstod inte en stafvelse.

— Ja ser — herr Halling — — — det blir herr Hallings sak att bevisa, det kinesen far med osanning — — med andra ord att den lära han förkunnar är sämre än den herr Halling förkunnar — — —

— Aldrig — pastorn spratt till — skulle jag disputeras med en kines — — om trossaker — aldrig!

— Jåsåå — — redaktören ler — men om detta nu är enda sättet — —

Pastorn himlar sig och knäpper händerna hårdt öfver bröstet. I hans ögon hade kommit en underlig eld.

— Men betänk dock — — en gul man en kines, sade han ändtligen.

— Nå än sen — — — han är ju missionär — predikant — — hm — — pastor — han liksom herr Halling — gul eller vit — hva gör det till saken. Det är inte hudfärgen det gäller nu utan läran. — Låt folket se hvilken tarflig förkunnelse han har kommit stickande med — — bevisa att det är orimlighet, lögn allt det han pratar — — ta honom för strupen och ruska honom duktigt — — få honom själf att erkänna kristendomens öfverlägsenhet — — ja hvarför icke nödga honom med bevis och sakskaäl att ge sig på nåd och onåd — — förödmjuka honom — — men gif honom sedan syndaförlåtelse — — — och upptag honom, förkrossad och ångerfull, i eder egen församling — Ebenezerförsamlingen — — herr Halling — tänk hvilken triumf!

Redaktören plirade och slog ut med saxen.

— Men tror då redaktören, att detta skall lyckas mig, stämman var långt ifrån hoppfull.

— Se det vet jag inte — — det är något som ligger utanför min omdömessfär — — men hvarför icke — — pastorn har ju så ofta berättat om kristendomens segrar i Kina — kines som kines — hvarför icke lika väl den här kinesen som en annan.

— Men han är ju missionär — — — —

— Nå ja — — så mycket bättre — — en upplyst man är alltid mera mottaglig för sakskaäl än en okunnig — — har herr Halling bara rent mjöl i påsen så — —

— Men betänk dock — redaktörn — — jag har ju inte — — inte — jag får verkligen tillstå det — riktigt satt mig in i — — kort sagdt — jag begriper inte den där kinesläran.

Redaktören lägger ansiktet i svärmodiga veck — — — ja det var verkligen betänkligt — — någon sådant hade jag naturligtvis icke förutsett — — — det vore ju ledsamt om hvilket vi dock inte ska tro — — om kinesens förkunnelse — — — skulle vid jämförelse visa sig vara — hm — bättre än herr Hallings — — —

— Bättre — — —! — pastorn var åter fyr och flammor; han sprang upp och slog vildt omkring sig — — bättre — har redaktörn nu också blifvit gudsbespottare — fritänkare — bättre än kristendomen — — jag ska med skriftens heliga ord bevisa — — redan i denna dag utmanar jag denna gula satan på duell — — på tvekamp — — — den lilla, magra kroppen hoppade af upphetsning.

— Lugna sig — — lugna sig — — ingen blodsutgjutelse, förmanade redaktören.

— Nej ingen blodsutgjutelse nej — — men vi ska kämpa med andens vapen — — jag skall rifva kläderna, falskhetens mantel, a denna orostiftare, som ingen skickat bud efter — — jag skall — ; pastorn hväste som en retad orm — — — skrif genast ett tillkännagifvande om att jag, pastor Bror Halling, föreståndare ör denna stads Ebenezerförsamling, nästköm-

mande söndag — — nästkommande söndag jo — — klockan 1 e. m. offentligen utmanar kinesen — — — — utmanar honom att offentligen i denna stads befolknings närvaro försvara sin lära — — — skrifdetta — — —

Redaktören snörflade, strök sig om hakan och började skriva. Pastorn dikterade med hög, skrikig röst. Om några minuter var det färdigt.

Redaktören lutade sig tillbaka i stolen och läste:

Offentligt tillkännagifvande.

Då undertecknad, pastor och föreståndare för härvarande Ebenezerförsamling med sorg, förtviflan och smärta sett, kommit underfund med och erfarit hurusom en främmande man, efter hudfärg ock utseende i öfrigt att döma till nationalitet kines, mongol eller liknande, under föregifvande af att vilja predika en ny för oss kristna okänd lära, hunnit med att sprida sorg, split, förvirring och tvedräkt i otaliga af denna annars så fridfulla stads hem samt desslikes sökt draga många enfaldigt troende bort från den enda, sanna läran, den jag hvarje söndag predikar och utlägger enligt bibelns bokstaf och anda; förthy och emedan utmanar jag härmed nämde kinesiska upprorsmakare att offentligen i min egen kyrka, Ebenezerkapellet, instundande söndag med början klockan ett på dagen uppträda och söka försvara

denna sin predikade villolära samt i öfrigt förklara ändamålet med sin opåkallade hitkomst.

På samma gång inbjuder jag härmed denna stads borgare, män som kvinnor, att mangrant infinna sig till detta möte. Kollekt upptages för missionen i Kina. Alla välkomna.

Valbostrand den 15 december 19—

Bror Halling.

Pastor och föreståndare.

Herr Halling gned händerna i hänryckning.

— Utmärkt — — brilliant — — grymtade han, hes efter det ansträngande diktamensarbetet — — ett riktigt litet mästerverk i stiliseringskonst — he — — icke sant redaktörn?

— Opåklageligt — men det där ordet: upprorsmakare är — hm — hva ska jag säga — — väl skarpt — tycker jag.

— Hur så? Pastorns ton var utmanande retfull.

— Karlen har ju uppfört sig städadt än så länge — någon egentlig upprorsmakare kan man ju inte kalla honom — — — tyckte redaktören.

— Inte det — — jaså hva skulle redaktören ha kallat honom om han t. ex. manat till ohörsamhet mot lag och laga myndighet — — —?

— Jo se — då — då hade han varit en

riktig upprorsmakare, utbrast redaktören med värme.

Nå — — alltså — — — känner redaktören skriftens heliga ord — man skall mer lyda gud än människor — — nå — det gör redaktören alltså — — hvem är nu upprorsmakare om icke den, som manar till ohör-samhet emot gud — — hva — — kan redaktören svara på det?

Nej det kunde inte redaktören; han bara gned sig på hakan och murrade.

— — — —

Ebenezerkappellets stora sal var proppfull och ute i förstugan höll man på att trampa ihjäl hvarandra. Fiskarflottan hade nyss anländt; folket ville hålla sig i ro under julhelgen; ville gå i kyrka och till nattvard, dricka sitt brännvin hemma och spela sin bondtolfva vid den husliga härden — ej under därför att det rikt upplysta rummet var fullproppadt — och öfvermåttadt af föga aromatiska utdunstningar. Tjocka sticktröjor, vadmalsrockar, väderbitna, gredelina ansikten, bruna, barkade näfvar, mullbänkar och spottblagor hvart ögat såg!

Där satt på andra bänken Ebenezerförsamlingens stöttepinnar: Stick-Jonas med kapparna mellan benen, Österberg med sitt präktiga näshorn proppadt med snus, Lisa Lund, jylld af helig andakt som sedvanligt, Junta-Marta med skäggydd vårta, Nolls-Lisa, Svarte

Anton m. fl. storheter. Men på främsta bänken voro stadens notabiliteter mangrannt placerade. Borgmästaren, som väl aldrig drömt om en gång att komma i den kyrkan, satt mätt och dryg vid sidan af sin gemål, som i dagens anledning bar nytt tandgarnityr och nytt blommigt sidenlif. Postmästaren konverserade med landtmätarens fru, som egentligen annars inte hörde till sällskapet, alldenstund hon varit nog obetänksam att en gång offentligen tillstå, det hennes far gick med träskor och plöjde. Hökar Andersson sken som en nyskurad kopparkittel vid sidan af apotekaren, som fyllde hela katederkvarteret med en skarp medikamentsdoft, en behöflig motvikt mot all den öfriga något blandade lukten. Kapten Loggström talade dämpadt med en annan gammal sjöbjörn, som fått äran sitta tillsammans med ståndspersonerna. — Och på flyglarna sutto döttrar, knoddar, bokhållare, länsmansskrifvaren jämte ett par unga examinerade styrmän, huller om buller utan anseende till rang och kön.

Vid dörren stod stadsfiskalen omgifven af polisstyrkan — tre tämligen åldrade män i bäljvantar och med nyskurade mässingplåtar i skinnmössorna.

Med ens blir det dödstyst — kinesen kommer. Iförd sin grannaste ornat skrider han med långa, säkra steg uppför midtgången, tar trappan upp till talarstolen i ett språng

och slår sig sedan lugnt ner på en stol. Efter ett par minuter infinner sig äfven pastor Halling och föreställningen kan börja. — Pastorn föreslår genast att man som en värdig och gudi behaglig inledning unisont skall sjunga en sång, men sedan doktor Lindeman, som till samtligas förvåning äfven infunnit sig och slagit sig ner midt ibland plebsen, interPELLERAT om, huruvida det var meningen att begagna sig af Zionstener, svenska psalmboken eller Rigveda, blef förslagsställaren svaret skyldig och föredrog att frågå sitt förslag.

Till ordförande utsågs stadens redaktör, som genast han satt sig till herr Hallings namnlösa förfäran uppmanade denne att i ett kort anförande formulera sina anklagelser emot kinesen. Pastorn, som inte ett ögonblick tänkt sig en sådan möjlighet, stod alldeles handfallen. Den lära hans fiende förkunnade kände han ju inte, kunde följaktligen icke nu — förrän efter kinesens anförande framkomma med sina påståenden — — men något måste han ju företaga sig och resultatet blef en mängd osammanhängande fraser om upprorsmakare — folkuppviglare m. m. samt som slutkläm en af vredesord och grofva tillmälen pepprad fråga om kinesen kunde uppge hvem som bedt honom komma "till deras lilla fridfulla stad, där hitintills enighet, frid och gudsfruktan härskat".

— Alla voro eniga om att herr Halling gjort en slät figur — en ytterst tarflig figur till och med, och man var ytterst nyfiken på hur motparten skulle reda sig.

— Herr — — herr — ki — — — pastorn har ordet!

Kinesen reste sig, stillsamt utan onödig brådska, på hans tunna läppar hvilade ett varmt, smittande leende. I salen var det dödstyst.

Han stod där liten och oansenlig men trygg och säker med ena handen lagd på katedern; ögonen voro halfslutna; läpparna logo fortfarande.

— Mina damer och herrar! Rösten var mjuk och behaglig, orden kommo stötvis, uttalade med en välljudande främmande brytning. Pastor Halling satt bakom katedern med sin lurande blick envist häftad vid motståndaren.

— Mina damer och herrar! Innan jag närmare går in på den lära, jag kommit hit att förkunna, är jag förpliktad att besvara min motståndares fråga, hvarför jag kommit hit och hvem som sändt bud efter mig.

Hvarför jag kommit hit? — Jo, min ärade motståndare, öfver hvars hufvud jag för öfrigt önskar allt godt, precis af samma grund som den, hvilken föranledt edra missionärer att komma öfver till oss i det fjärran östern -- — jag har kommit hit för att utbreda den

lära jag bekänner mig till — — för att göra lärjungar — för att få människorna till att hörsamma min store religionsstiftare Buddhas ord. Det är mig ofattligt, att min motståndare kan finna något oriktigt eller förkastligt i detta — — är han icke själf en af dem, som varmt ifrar för sin egen religions utbredande i främmande land — bör han då stämpla den för upprorsmakare, afgrundsande, förvillare, som handlat i öfverensstämmelse med hans egna sträfvanden. —

Hvem som sändtbud efter mig? — Ingen — — men jag tillåter mig fråga — hvem har sändt bud efter de hvita missionärerna i Kina — inte landets egna innevånare kineserna — åtminstone, så mycket är säkert! Vi buddhaistiska missionärer, som fått i uppdrag att verka i Europa, ha lärt af edra missionärer — i allt ämna vi följa deras exempel — ha edra missionärer rätt att verka hos oss — ha vi naturligtvis rätt att verka hos er — icke sant?

— Bravo — — bravo, ropar en ensam röst midt inne i folksamlingen — lite hvar hade till sin häpnad och förfäran igenkännt doktor Lindemans kluckande bas.

Kinesen fortfor emellertid: Detta är nu svaret på min ärade motståndares frågor — skulle svaret icke tillfredsställa ligger felet uppenbart icke hos mig. I så fall hvilat hela missionsarbetet på en falsk förutsättning.

— Nu vill jag öfvergå till att ge en kort framställning af den lära, jag kommit hit för att förkunna — den samma lära, som tusentals europeiska missionärer under många år systematiskt motarbetat i mitt hemland — den de velat ersätta med en annan, fast den varit vårt folks egendom i närmare två tusen år — — ja på vissa ställen i Asien mycket, mycket längre. — — — Medlidande och barmhärtighet, det är först och främst grundtanken i vår religions moralbud — — tukt och själfbehärskning är det främsta budet. — Att underlåta allt ondt, att fullborda allt godt, att tämja de egna tankarna, det är Buddhas lära, detta är formeln för dess innebörd. — Buddhas lära, sådan den ursprungligen förkunnades och som den nu förkunnas af oss missionärer, är en lära om mildhet, jämnlighet och broderskap. Den bjuder människan att älska sina fiender, vill afskaffa stränga straff, afrättningar, rätten för den ena människan att plåga den andra, förbjuder grymhet och djurplågeri, sålunda är jakt och djuroffer strängt förbjudet. Den talar för grundande af välgörehetsanstalter af alla slag, till och med lasarett för djur; den manar människorna till största tänkbara frikostighet, kärlek emot allt lefvande, själförsakelse. — Den är alltigenom präglad af en upphöjd toleransens ande, den manar icke till blodsutgjutelse, när det gäller utbredandet af dess sanningar, förbjuder eller

kanske rättare har aldrig tänkt sig något sådant som kättareförföljelser, den predikar icke hat emot oliktänkande utan sträfvar tvärt om att som sanning erkänna och upptaga allt i andra religioner, som icke står i direkt strid med den egna rena läran — den uppträder icke med fordran på att ensam och uteslutande vara i besittning af all religiös sanning. Buddhas oförfalskade lära är en renhetens och måttlighetens lära, hvars ande låter sig framförallt vara angeläget att befria hjärtat från lidelsen och för benägenheten till synd. — — Jag frågar nu eder, mina damer och herrar — är denna lära icke förmer än eder?

Kinesen stod orörlig och såg skarpt och genomträngande ner på den tigande, andlöst bidande församlingen. — Jo förvisso — — — Jag är till och med öfvertygad om, fortfor han, att en eller annan af eder i sitt stilla sinne tänker: men detta är ju kristendom — — ren oförfalskad kristendom, sådan den är framställd i Jesus af Nazarets bergspredikan — — Ja, den som tilläfventyrs tänker så — den har rätt; ren buddhaism är ren kristendom eller tvärtom, hur man vill, ty allt tyder på, att eder religions stiftare, den store, ädle Jesus af Nazaret, själf ingenting annat var än — buddhaist (pastorn blef likblek, ryckte till som stungen af en orm och stönade: gud — — gud hvilken hädelse) — — Om han kände Buddhas religion kan visserligen icke bevisas

lika litet som något annat rörande denne storvulne, men mystiske person, fortfor talaren utan att ta hänsyn till herr Hallings förfäran, men hans lära liksom hela hans yttre uppträdande är uppenbarligen af buddhistiskt ursprung. — Men det han sagt och förkunnat om människornas förlossning har förfalskats och förvanskats med människofunder, stympats och uppblandats med villfarelser. Den kärleksfulle Nazaréen, hvilken sagt: allt det I viljen människorna skola göra eder, det gören I ock dem, den hvarje buddhaist skall skänka sin beundran och vördnad, han var en förlossad — — en araha, som uppnått nirvana. — Eder lära, den så kallade kristendomen, har emellertid mycket litet gemensamt med Nazarèens förkunnelse; det är intressant men på samma gång fruktansvärdt, uppskakande att följa dess utveckling eller kanske rättare dess långsamma men systematiska förintelse; se hur dogm på dogm kommer till, hur hatet träder i stället för kärleken, hur blodet flyter i strömmar, hur munkar och präster låta pina, martera och slutligen bränna dem, som våga sig fram för att predika Jesu ord — den ursprungliga läran — — hur kristendomen blir en död dogmreligion, hvars hufvudpunkter äro stiftarens gudom, hans korsdöd för att frälsa alla människor — huru absurdt, huru förnuftsvidrigt detta, att en för närmare två tusen år sedan

afrättad andlig revolutionär — en oskyldig människa — skall genom sina plågor kunna försona synder och brott, som människor nu begå — — — treenigheten m. m., ting, som ingen, absolut ingen förnuftig människa kan fatta — men som edra missionärer under årtionden sökt öfvertyga mina rasfränder om. — — Det är på tid nu, att den enda sanna läran, kalla den kristendom eller buddhaism hur ni vill, åter kommer till sin rätt. Tiden är mogen för att de namnkristna länderna må kunna mottaga och erkänna Buddhas rena oförfalskade lära. Den skall i Europa bli framtidens religion, ty den ensam är icke en trossak som den nu härskande s. k. uppenbarade religionen, utan en lära, som utgör föremål för kunskap och öfvertygelse — en religion för den fria, ädla, på sig själf förtröstande mänskligheten, som icke begär någon gudomlig nåd och icke fruktar för guds vrede, men endast i sitt eget hjärta, i sin egen bättre kunskap ser en domare öfver sina handlingar. — — — Jag har talat och jag anhallar nu, att herr pastor Halling bevisar det jag farit med lögn eller falskhet.

Kinesen gjorde en kort bugning och intog lugnt sin plats.

Redaktören gned hakan — herr pa — — herr predikant Halling har ordet!

Halling blef blodröd. — Han drog ett djupt skälfvande andetag, vred de smala hän-

derna, som om hans afsikt varit att ur dem pressa fram nödiga kunskaper eller behöfligt kurage — steg till sist upp och stödde sig tungt mot katedern.

— Min motståndares tal, började han trefvande efter en lång och omständig snytningsprocedur — troligen iscensatt för att vinna tid — — min ärade motståndares tal förefaller mig — hm — hvad skall jag säga — — hm — bra — hm — konstigt — — hm. — Här och där i bänkarna började man fnissa och utbyta halfhöga repliker, något som aldrig förut händt i detta heliga rum. — Kinesen, rösten blef skarpare och armarna började röra sig på kolportörmanér — — kinesen har efter min mening hädat gud — — jag kan ej finna annat än att hans tal är af djäfvulen — hm — — han har utspridt falska läror ibland detta enfaldigt troende folk — —

Redaktören slår klubban i bordet — herrn skall hålla sig till saken — inga personliga angrepp om jag får be — — var god bevisa att hans förkunnelse är falsk!

— Bevisa — — bevisa — — göres här bevis behof, skrek pastorn i gäll falsett — — han har kommit som en — — orostiftare — — en djäfvulens utsände — — en förförare — — hans tunga utspyr gift — — — gud, min gud i himlen säger mig — — jag känner i mitt hjärta — — —

För andra gången dänger ordföranden

klubban i bordet; nere i salen var det stark rörelse — — en och annan började skratta hånfullt, här och där ljöd en gäll hvissling, fötter stampade — borgmästaren reste sig värdigt och blickade hotfullt befallande mot dörren för att varsko polismakten — pastorn stod likblek och kippade efter andan — —. Mitt hjärta säger mig, skrek han under allt mera hotande gester — att denne man är af djäfvulen — — — han har förstört mitt lifs lycka — — han vill splittra min församling, beröfva mig fred och ro — — hvem har bedt honom komma — — — denne gule hund, som — — —

Tre dånande klubbslag. Måttet var rågad. Redaktören reser sig — —. I egenskap af ordförande på detta möte förbjuder jag er att vidare yttra er!

Pastorn, som såg det hopplösa nederlaget klart framför sig, skummade af raseri — — — ni — — ni — skrek han och stampade i golvet — — vågar ni förbjuda mig att tala i mitt eget hus — — detta kapell är mitt — — mitt — hör ni — — ni kan gå allihop — — — gå i sällskap — — med er gule apostel — —.

Kinesen satt under detta uppträde fullkomligt lugn, men hans lilla gula ansikte uttryckte ohejdad förvåning — det var uppenbart, att han ej kunde fatta hur hans ärade motståndare kunde uppträda på ett sådant hänsynslöst sätt. Så småningom skrek han

dock upp, ett varmt leende spelade på hans läppar — — han förstod allt — kristendomen var ju icke liksom hans lära en toleransens religion.

Under stark upphetsning utrymdes salen och i små grupper lifligt diskuterande det skedda, drogo herremän och damer, fiskare, lot-sar, skeppare och besättningsmän fram genom den lilla stadens gator, som lågo gråa och smutsiga i decemberdimman.

Men i kapellet en trappa upp låg en magerlagd, rödhårig man på en chäslong, badande i tårar. Han låg framstupa med ansiktet i händerna, grät och förbannade, sparkade vildt omkring sig som en förryckt, slet sig lite emellanåt i håret — — tjöt som en piskad hund — — — Men när han till sist hade lugnat sig en smula, sprang han upp, spänstig som en fjäder, slog handen i väggen och skrek:

— Hämnad öfver dessa uslingar — — —
 hämnad — — — blodig hämnad! — — — gud
 — — — min gud skall ge mig kraft att hämnas
 gruffligt!

IX.

Närmare halftannat år har förflutit sedan det stormiga mötet i Ebenezerkapellet.

Det är en solig dag i maj. Hafvet ligger oändligt, blankt och fritt, vinden tiger — ej en fläkt rör de knoppande trädens grenar, ej en skälfnings far genom rabatternas späda vårblommor, som täfla med hvarandra inbördes i färgprakt, — Stararna, nyss komna, flyga snattrande och kvittrande omkring, för att åter finna fjolårets reden och burar, där de lefvat lyckliga i årtal; lärkan jublar högt, högt uppe emot de hvita, ulliga skyarna, som sakta nästan omärkligt drifva mot norr; ur hagar och trädgårdstäppor, ur tegarnas nyvända mylla, ur dikenas gyttja, ur vägarnas damm stiger en berusande doft af vår, af uppvaknande, af fruktbarhet.

Och solen står stor och bländande gul öfver Karklippan.

Redaktören sitter ensam på kontoret. Han sitter sin vana trogen med den glänsande stålsaxen i högsta hugg; sitter framåtlutad öfver bordskifvan, snusar och harklar sig då och då,

allt under det han med uppmärksamhet genomgår dagens tidningar, nyss anlända med posten. Gång efter annan far han emellertid upp, gnider hakan och mumlar. Det är tydligt något som vållar honom oro; han stiger upp och börjar drifva fram och tillbaka öfver golvet, mumlar och pratar halfhögt för sig själf, ställer sig vid fönstret och ser ut. Men utsikten är begränsad — allt det han kan se är stadshotellets höga, afskyvärda brandmur. Han rycker till — telefonen ringer — en lång, skarp, olycksbådande signal.

— Bladets redaktion — — — ja det är redaktören själf — — — hvem — — — hvem, det surrar så — kan inte höra riktigt — — — ja så är det borgmästarn — — goddag, goddag borgmästarn — — — hva — — hva — — är det möjligt — hva i Guds namn säger borgmästarn — — — ha de stormat kinesens hus — — ä di galna — — — herre Gud — — — brinner det — — — genast, genast — — —

Han slänger luren, vit i ansiktet af sinnesrörelse, griper hatt och käpp, sparkar upp dörren och rusar ut på gatan.

Öfverallt råder skräck och förvirring. Kvinnor och barn jämra sig och gråta; de stå skockade samman, tätt packade i gathörnen, skrika öfverljuddt, åkalla Guds namn, vrida händerna — de annars så lugna och fredliga människorna darra af oro och upphetsning. Öfver stadens spetsiga, tegeltäckta tak, öfver

torg och gator, öfver nyansade åkrar, öfver markernas spirande grönska — ut öfver hafvet ända fram till Karklippan vältrar sig en svart, stinkande rök — — röda slickande flammor skjuta upp — — brandtrumman dånar, unga och gamla män springa rådvilla fram och tillbaka — — allt är en bild af skräck och ångestfull förvirring.

Missionärens hus brinner!

Redaktören rusar i väg med hatten på nacken; springer som han väl aldrig sprungit förr — — ner² emot sjöstranden, hvarifrån lågorna lysa honom i möte — — han pustar af ansträngning, svetten rinner i floder nerför hans kinder — — han stannar, torkar sig med rockärmen, men fortsätter omedelbart, alltmera upphetsad. Han hör skrån och rop — hör skott smälla — ser hur flammorna stiga högre och högre; benen vill knappast bära honom, men fram måste han; ingen feghet — stadens redaktör måste vara på sin post. Före och efter honom rusa hoptals med män ner emot missionärens bostad. Somliga bära vapen: revolverar, sälbössor, yxor, andra eldsläckningsredskap, andra åter äro obeväpnade. Ett och annat lösryckt ord kan han uppfatta — — den djäfveln är inte bättre värd — — hvad gjorde han här, vi ha minnans inte sändt bud efter honom — — han ska tuktas — — slå ihjäl honom — — skulle vi tåla att han — den där gule djäfvulen —

blandade sig in i våra angelägenter — — — Som en brutalt frambrytande flod, ett mäktigt forsande vatten, ser redaktören framför sig allt som händt under den sista tiden — allt, som hållit hans lilla stad i spänning allt sedan det stormiga mötet i Ebenezerkapellet. Trots sitt bemödande att snarast möjligt hinna fram, trots ansträngningen, trots de andliga och fysiska smärtor, han kände, stego erinringarna skarpa och klart belysta upp inom honom — han såg händelse efter händelse rada upp sig, trycka sig intill hvarandra likt pärlorna i ett halsband — allt, som bundit hans tanke och intresse stod lefvande för honom.

Han såg först nästan med tillfredsställelse hur den lille, gule främlingen, lugn men med en triumfators leende på sina tunna läppar, gick omkring i hans stad, omedelbart efter den lysande segern i Ebenezerkapellet. I hast hade han blifvit allas gunstling, kinesen, ty pastor Halling var trots alla sina bemödanden långt ifrån populär. Den enkla och trohjärtade befolkningen kunde ej förlika sig med den tanken att han, lotssonen, utan egentlig bildning och samhällsställning i tysthet föraktade dem, såg dem öfver axeln, ja t. o. m. skämdes för deras sällskap. Med kinesen var det något helt annat — hans uppträdande var okonstladt, hans ord hjärtliga, hans leenden varma — och hans plånbok välfylld. De mest inbitna syndare, stadens supare och kortspelare, guds-

förnekare och svärjare, voro inom kort uppriktiga buddhaister. Församlingen växte dag för dag; allt mera förhoppningsfulla blefvo rapporterna till det kinesiska missions-sällskapet och allt större summor skrapades samman för att främja det heliga missionsarbetet. Att Kinas fattiga landtmän och kulier genom dessa ständiga offer blefvo ännu mera utarmade, betydde enligt missionsfolkets mening intet — blott deras stora sak att frälsa hela världen hade framgång.

Tankarna rusade vidare iväg.

En vacker dag blef missionärens dublett för trång; mark inköptes för hoptiggda pänningar; arbetare anskaffades i hoptal; tegel och andra byggnadsmaterial inköptes — och efter ett halfår stod missionärens ståtliga tvåvåningsvilla färdig, en stolthet och prydnad för staden. — Missionären flyttade in tillsammans med sitt nyengagerade husfolk: fröken Agda, Johan med fästmö samt kokerska. Att den förra helt och hållet offrade sig för kinesen väckte visserligen en smula förvirring — man kunde trots allt spionerande ej komma på det klara med huruvida hon skulle gälla för huhsällerska eller hustru, men man antog tillsist att hon utfyllde båda platserna. Faktum var att hon och kinesen delade sofrum, hvadan uppgiften om ett platoniskt kärleksförhållande redan af den anledningen väckte motsägelse. — — Under tiden gick pastor

Halling i ett tillstånd af patalogisk upphetsning. Huru grundligt han hatade kinesen var han själf okunnig om — — men hans lifs hela sträfvan och mening, hans drömmar och förvirrade tankar mynnade endast ut i ett: att se sin fiende, sin konkurrent, sin religiöse motståndare förödmjukad, tillintejord, marterad — intet straff vore nog plågsamt, intet dödssätt nog fruktansvärdt när det gällde denne man. Hvarje söndag predikade han för sina trogna krig emot främlingen, okunnig om att många af dessa i hemlighet voro huddhister, det vil^l säga med tacksamhet mottagit subsidier af kinesen och på samma gång förklarar sig omfatta hans förkunnade lära. — Men pastorns verksamhet inskränkte sig ej till detta. Allt efter som de gula missionärerna strömmade till och vunno anhängare, steg de införde predikanternas hat.

Det behöfdes endast en ledande vilja, en organisatorisk begåfning för att få en sammanvärvning till stånd — och den ledande viljan, den af gud utsedde — blef herr Halling. Med orubblig viljekraft fullföljde han sitt uppsåt. Dagligen mottog han otaliga meddelanden från trosbröder, gaf befallningar landet rundt, utarbetade geniala anfallsplaner, bestämde slutligen dagen för den heliga handlingen — —

Men kinesen gick omkring, ljuft okunnig om allt detta — — fortsatte med sitt omvändelsearbete, sin penningutdelning, sina öfver-

talningar och intriger — omedveten som ett litet lyckligt barn om att hans tillvägagångsätt skaffat honom hemliga fiender, gjort honom hatad t. o. m. af hans egna — ja delat stadsbefolkningen i två läger, som misstänksamt bevakade hvarandras minsta rörelse.

Redaktören vaknade upp ur sina tankar. Han hade knappast lagt märke till hur nära han kommit det brinnande huset — — nu stod han svettig och flåsande utanför den höga pallisad af spetsiga pålar, som omgaf detta — — såg med förfäran människomassan, som rörde sig omkring honom i vild upphetsning, såg vilda, hotande ögon, hörde tjut och förbannelser — höll på att kvävas af den svarta, stinkande röken. Viljelös, halft utan begrepp hvarför, trängde han sig fram — något inom honom sade, att han måste se och ta del af allt — han det offentliga ordets representant, men samtidigt kände han en förlamande rädsla inför detta vilda skådespel — inför dessa människoodjur, som hatet och den religiösa fanatismen gjort otillräkneliga.

Han står ändtligen framme vid den nedtrampade rabatten framför verandan. — Hettan är outhärdlig; han kastar af sig rocken, får en plötslig tanke om att han kanske borde säga något till dessa människor, som kämpa med hvarandra — somliga för att rädda, andra för att ödelägga — — han, redaktören, som alla kände, kunde kanske lugna — — han sökte efter

ord, men fann inga — — medborgare, ville han säga, — medborgare — — haf barmhärtighet och medlidande — — minns att I ären människor — — — medborgare, han påminde sig plötsligt franska revolutionen — — Bastiljens stormning — — medborgare minns att I ären människor — — — Nära att svimma af hettan och upphetsningen inför det skakande skådespelet går han ett par steg baklänges — — men står plötsligt förstenad — — Tvänne kroppar kastas ut genom ett fönster i öfre våningen — — — dump — — dump — det rasslar som av krossade ben eller brutna leder — — — folkmassan tjuter — — i öfre våningen — på balkongen står en liten mager likblek man — en liten blodig man, trasig och med rödt stripigt hår — — — en liten man, som ler — — pastor Halling!

Han skrattar vildt och knyter näfvarna — — vi ha segrat — — vi — — vår lära — — vår gud har segrat!

Men bredvid tvänne lemlästade människor, en gul medvetlös man och en tung, groflemmad kvinna, från hvars ansikte blodet sipprar fram ur ett gapande sår i hårfästet, står en hög allvarlig man. Han har släpat de båda kropparna intill väggen och står nu beskyddande framför dem. Folkmassan studsar — ingen gör min af att fortsätta misshandlingen — — alla känna mannen, som tar emot stormen, den lugne, värdige gubben — alla känna

honom — människovännen, fritänkaren — — doktor Lindeman.

— Tillbaka — — rör honom icke — — ropa några röster — — låt oss höra hvad han säger — — — inte röra doktorn!

I detta ögonblick — midt i den allmänna förvirringen, i skenet af lågorna, i brandlukten, i röken — är doktorn — den gamle mannen, som alla dessa människor lärt akta och älska — helig. Han får ej vidröras, ej kastas åt sidan, ty han har så långt de flesta kunde minnas tillbaka varit allas hjälpare och vän — vid sjukbäddarna har han vakat nätter och dagar utan att tänka på sömn och hvila — — som en far har han gått omkring bland dessa fattiga människor, tröstande och förmanande — ingen enda af dem har lämnat hans hus utan att känna sig bättre, tryggare, rikare, varit fylld af mera förtröstan och mera mod att möta lifvets tusende vedervärdigheter — doktor Lindeman, fritänkaren, var det ingen som fick röra!

Men i en kompakt massa slöto sig alla omkring honom, medan pastor Halling oupphörligt skrek: vi ha segrat — — vi — vår lära — — vår gud har segrat!

Doktorn höjde handen. Det blef tyst, blott elden knittrade och dånade.

— Vänner, sade han, och rösten lät högre och klarare än annars — den rostiga bitonen var borta — inga störande pauser nu — vän-

ner — — tag edert förnuft till fånga — — minnens att I ären människor — redaktören spratt till — där kom de ord, som oklart föresväfvat honom, igen — — se edert verk; som djur, värre än djur har ni rasat — se dessa tvänne blodiga kroppar, detta är edert verk — edert och eder heliga religions. Jag fritänkaren, som aldrig satt min fot i edra gudstjänstlokaler — en gång undantagen — jag, den af edra präster och predikanter hatade — jag vågar sätta mig upp emot eder, när ni i religiös fanatism, i blindt hat gå framsom vansinniga. Jag gör det, ty jag tror på det goda inom eder, tror på kärleken, på sannings- och rättfärdighetskänslan inom eder — ni ha gått fram i blindo, drifna till blodsutgjutelse, till våld, till mordbrand af eder heliga religion — religionen har dödat edert förnuft nu liksom alltid annars — bli åter människor — glöm eder religion för ett ögonblick, låt kärleken och barmhärtigheten leda eder — — —

— Lefve doktor Lindeman! ropades högljudt — — — lefve — doktorn!

Mössorna flögo af allas hufvud och ur allas strupar steg jublet — lefve, lefve doktorn! Men genom de rungande tonmassorna, som stogo upp och höjde sig öfver eld och rök, öfver kvidande människor, öfver jämmer och ödeläggelse, trängde pastor Hallings vanvettiga rop, gällt och skärande: vi ha segrat — vi — vår lära — vår gud har segrat! — — — — —

När redaktören om några timmar åter befann sig på sitt kontor, låg en hög telegram på bordet. Med darrande händer bröt han det ena efter det andra — — — och när han äntligen var färdig, lutade han ansiktet i händerna — satt länge så, vaggande fram och tillbaka med kroppen, stönade allt emellanåt som under stor vända, men steg slutligen upp och började gå fram och tillbaka på golvet.

— Jag menar människorna blifvit djäflar, mumlade han — — — upplopp och blodutgjutelse öfver hela landet — — — många missionärer dödade, blod — — eld — — — och hvarför — — hvarför? Kan någon ge besked — — jag tror knappast — — men gud nåde oss för hvad som kommer — för hämnden österifrån — för den gula faran.

Han sjönk åter ihop och ur hans flämtande bröst steg en lång rosslande suck, som liknade en djup, förtviflad snyftning.

X.

En af de första dagarna i juni står följande uppslaget öfverallt på plank och knutar:

Stundar ett världskrig?

En förenad japansk-kinesisk flotta afseglat på väg till Europa. Sibiriska järnvägen besatt.

Till Valbostrands Tidning har i dag ingått följande uppskakande telegram.

En stor kinesisk-japansk krigsflotta på sammanlagdt 80 pansarfartyg, 170 kanonbåtar och ett stort antal mindre fartyg har för några dagar sedan lämnat kinesiskt farvatten, där den hållit sig beredd allt sedan underrättelsen om massakrerna på de österländska missionärerna inkommit. Eskadern, som står under japanskt öfverkommando, går direkt till Europa. Sibiriska järnvägen till stor del besatt med allierade trupper. Samtidigt med detta har ett svårartadt uppror utbrutit i Indien. I diplomatiska kretsar råder den största ängslan.

Underrättelsen verkade som ett åskslag.

Skräck och förfäran grep alla. Ingen stannade längre vid sitt arbete. Man samlades ute på gatorna, på torgen, nere vid hamnen, i stadsparken — ingen ville eller kunde hålla sig inomhus, ingen vågade vara ensam — öfverallt talade man om den uppseendeväckande nyheten, som kom lik en bekräftelse på allas onda aningar. Borgmästaren gick kufvad och förkollrad i sällskap med kyrkoherden, bägge kände sig visserligen oskyldiga till hvad som händt, men skulle nu deras fiender — dessa anstormande hämnare — ta hänsyn till detta. De talade om boxarupproret i Kina; om de grymma straff, som efter dess slut gingo i verkställighet — för att tillfredsställa europeernas rättskänsla. Säkert skulle österlänningarna ha detta i minne — säkert komme här att hända ting, som inte händt på hundratals år — — de gulas hämnd skulle bli förskräcklig!

— Och detta lidande, allt detta blod — — allt — denna förvirring, denna ängslan, denna hemska mardröm för vår tros skull, sade kyrkoherden.

— Vår tro, svarade borgmästaren — — hvad för en tro — — jag bryr mig hvarken om det ena eller det andra — — och så ska jag säga kyrkoherden en sak — — tror kyrkoherden att en enda af kinesens lärjungar begrep ett ord af hvad han förkunnade — — nej det gjorde de inte — — inte en bokstaf — jag har lagt särskild vikt vid detta under för-

hören — nej jag ska säga kyrkoherden som sanningen är — — — allt detta missionerande är humbug, ja värre än humbug, det är höjden af mänsklig enfald — dumhet — — vanvett, som bringar icke allenast enskilda, tusentals fredliga människor i olycka, i förtviflan, i fängelse, kanske på schavotten, utan hetsar nationer och folkslag upp emot hvarandra — — — detta arbete är en fruktansvärd kulturförnedring — denna vanvettiga sträfvan att utbreda dogmer, som ingen människa på jorden kan bli klok på — — — Låt det inneboende goda hos människan fritt utveckla sig, gör oss större och bättre, ädlare och mera förnuftiga, men låt oss bli fri religionen — dogmreligionen — som är och blir människosläktets förbannelse.

— När har borgmästaren kommit så där långt i gudsförnekelse och bespottteri? frågade prästen efter en funderare.

— Nu — — nyss — — när jag fick ögonen öppna — — nu när jag såg följderna på nära håll.

— Stackars — stackars man, mumlade kyrkoherden i det han med fromma ögon sneglade mot stadshotellet, där han visste att postmästaren och högaren väntade i kaféets röda schagsoffa.

Sedan de båda herrarna skilts åt — prästen för att träffa toddevännerna, borgmästaren för att gå hem, kommer doktor Lindeman i

ryslig fart sneddande öfver torget. Rockskörten smälla som vimplar, benen hoppa som trumpinnar.

— Hej — doktorn, ropar borgmästarn och vinkar.

Doktorn är döf och blind.

— Doktorn — — — doktorn — goddag !!

— Uhm — goddag.

— En sådan ryslig brådska doktorn har.

— Skulle inte jag ha brådt — — um — jag som har sjuklingar i hvarannan stuga — svedda, genomskjutna, sönderslagna efter det stora slagsmålet, murrar doktorn utan att stanna. Borgmästaren, som känner behof af att utgjuta sitt hjärta, griper läkaren i armen och följer med.

— Gud tröste oss — doktorn — hvilket elände — — — doktorn har väl läst telegrammet — — —

— Um — — naturligtvis, det kan man inte bli fri från — lyser en i möte från hvar knut — hum — — det där har jag förresten väntat hela tiden — —

— Krig — och kanske straff, fängelse — afrättningar, utbrast borgmästaren förtviflad — — när — när ska människorna bli förnuftiga — — —

— När den sista prästen, den sista vinkelpredikanten, den sista hednamissionären hvilar trött och nöjd efter sin heliga och välsignelsebringande lifsgärning tre alnar under

jordytan — då möjligen — um — inte förr,
svarade doktorn fast.

-- Ja — måtte den dagen snart komma

-- Hm — hå det dröjer nog — borgmästarn — så länge grymhet, obarmhärtighet, maktlystnad och vidskepelse finns, så länge ha dessa herrar tacksamma anhängare — — hum — det är först den drömda högre människotypen, sanningens, människokärlekens, rättfärdighetens folk, som reagerar mot parasiterna — — men det kommer att dröja — borgmästarn -- hm — det kommer att dröja — länge — mycket länge.

Doktorn rusade fram som en stormvind, de järnskodda klackarna klapprade och smällde emot gatstenarna; bleka, förfärade människor, stirrade efter honom från fönster och öppna dörrar — hela staden låg försänkt i en skräckfull dröm — kriget, det grinande spöket, som alla kände fasa för, var i antågande — den gula rasen hade börjat röra på sig, hunnerhorderna voro i antågande — — —

-- Men hvart ämnar sig doktorn? frågade borgmästarn uttröttad till sist.

-- Jo — det skall jag säga — — hum — — jag har mycket att beställa i de här dagarna, genmälde den andre — — nu skall jag titta till Halling, den stackarn, som natt och dag slåss med kineser — jag har inte fått plats åt'en än — — men i nästa vecka tar

vi honom till dårhuset — — — um — —
och se'n —

— Är han våldsam? afbröt borgmästaren.

— Om han är — — um — — två karlar måste hålla den lilla magra kroppen, när anfallen ta vid — — —

— Är inte doktorn rädd?

— Rädd, jag — — rädd för hans hotelser eller för hans förbannelser — — nej — — men — — hm — ja det är ju något som inte rör någon annan än mig själf — — um — — men i natt när jag satt uppe hos honom, kunde jag inte hålla mig för gråt — — stackars man — — — stackars lille man — — det är den här religionen, som har gjort honom till ett rasande djur — — stackars man.

— Och kinesen? frågade borgmästaren allt mer intresserad — — säg hur är det med honom?

— Hm — kinesen — — jo — han dog i morse klockan fyra.

Borgmästaren blef likblek.

— Dog, stönade han — — — dog — —

— Min konst kunde ej frälsa honom, svarade doktorn med tillkämpadt lugn — — jag har intet att förebrå mig — — — nej — — det har jag inte — — jag ska säga borgmästarn — att jag inte har haft en blund i ögonen under de tre sista nätterna — — um ack han var ju söndertrasad invändigt — —

hvad kunde jag — — — stackars, stackars människa!

Ett par timmar senare satt doktor Lindeman, uttröttad efter alla ansträngande sjukbesök bredvid fröken Agdas säng.

Den unga kvinnan hade magrat, hon var blek och infallen, hufvudet låg tungt och trött på den bländhvita kudden. Hon låg och stirrade oafbrutet ut genom det öppna fönstret, följde stararnas flaxande flykt, kände hafvets saltmättade vind smeka sin feberhetade kropp, men förmådde ej resa sig, knappast röra på sig.

— Men det värsta är, sade hon lågt efter att ha legat tyst under några ögonblick — — det som jag mest lider af — är tanken på att kanske jag — jag, som aldrig velat någon människa ondt, är skulden till denna olycka — döden fruktar jag icke — efter allt detta är döden mig kärare än lifvet — — ett lif i mörka hågkomster — i själföförelser, — i samvetskval, detta är intet att önska sig — — visste jag blott att skulden icke var min, skulle jag dö så lugnt — — med hopp och förtröstan — — ; hon låg tyst några minuter under det den gamle smekte hennes händer, alldeles öfverväldigad af rörelse, men så såg hon plötsligt upp — — — farbror, sade hon hviskande, du, som ensam har stått mig nära nu — — du, som har tröstat mig, förlåt mig allt det onda, jag tillfogat dig, all den

sorg jag dragit öfver ditt hufvud — — allt, allt — — säg mig du — sanningen — var var det jag — jag som — — —; gråten kväfde hennes röst.

— Ånej — det var nog inte du, svarade doktorn lågt — — det var nog något annat — — något, som du knappast kan fatta — — det var det religiösa vanvettet, som för tusende sinom tusende gången gjorde tänkande människor till vildar — — nej icke vildar — utan till målmedvetna kristna — — det var icke du, Agda — — det var rättfärdighetens evige fiende — dogmtron — den heliga propagandan, som ännu en gång visat sin förfärliga makt.

— Tack — — tack, hviskade den döende med slocknande röst, i det ett skimmer af glädje spred sig öfver hennes ansikte.

Men doktorn fortsatte lågt för sig själf: — Så är det — så har det varit, och så blir det, så länge människorna kråla i dogmträldom — — striden skall rasa, blodet flyter, jämmerropen sväfva skrämmande ut i natten — — de religiöst troende plåga och förgöra hvarandra i sin fruktansvärda blindhet — — men vi som nämnas fritänkare, förnekare — vi veta vår plikt: att trösta och hjälpa och hela.

I det lilla prydliga rummet rådde åter tystnad; men ute ifrån det oändliga, solskim-

rande hafvet kom vinden dragande, sjungande stark.

Den berättade hvad den sett fjärran i östern — — berättade om hundra, ja tusentals svarta kolosser, svepta i bolmande rök, om den stora armadan, som kom för att hämnas de gula missionärernas död.

27

Av samma författare har förut utkommit:

n d.

HYCKLARE.

En bok om samhällets martyrer.

Andra upplagan.

Pris 1 kr.

Den har en mission att fylla och den gör det med allvar och äkta indignation. — — — Den måste läsas och dess billiga pris gör den också åtkomlig för vida kretsar.

V. v. K. i Socialdemokraten.

Det finnes nog åtskillig sanning i denna dystra bok, ty livet är såsom här framhålles fullt av olyckor och orättvisor, det finnes hos författaren åtskilligt av *medlidande med de elända och fallna.* — — —

Ur en längre recension i Vårt Land av

C. D. af Wirsén.

SYNER.

Pris 1 kr.

— — — visa hän på ett ungdomligt gemyt, som tycks *fullt äkta icke bara i sin harm, utan framför allt i sin rätts- och medkänsla. Fredrik Persson har lidelse och tro. Han är en folkets man, och det är förtrycket under dess olika former — politiskt, socialt och religiöst — mot vilket hans ord ständigt rikta sig.* — — —

Det är mycket av en ung svämare hos Fredrik Persson. Det är det som intar. Hans hat är icke livlöst och förbenadt. Han skriver med "känslans röda bläck".

Bo Bergman i Dagens Nyheter.

Hr P. har liflig fantasi och en känslighet, som tycks lätt komma i svallning. Han saknar icke blick för naturens skönheter och torde *till övermått ha hjärta för människolivets vrånghet och lidanden.*

Nya Dagligt Allehanda.

Ur pressens omdömen om

DOGMER.

En exotisk historia i propagandans tecken.

Ett ejendommeligt og interessant Romanfor-
sög. — — —

Fredrik Persson — — er bleven inspireret til sin Fantasi af Forbitrelse over den Humbug, der benævnes den hellige Kristendoms Udbredelse i "Hedningelandene", og *hans Harme og Spot spiller glimtvis med smellende Kraft og Glans*. Der er i denne Fantasi mange Tegn paa, at Fredrik Persson *er en udpræget lyrisk Begavelse*. — — — Han er i hvert Fald *en Mand med Forstand og Hjerte*. Hans Sjæl bløder ved Forestillingen om menneskelig Forvildelse og Dumhed, ved Synet af al den Smudsighed og Ondsindethed, der omgiver ham. Hvor fremmed man end staar overfor hans Emne og den Form, han har givet dets Behandling, saa rives man dog med af den Strøm af Indignation, der bærer Skildringen oppe, og som paa enkelte Steder *naa'r det sublime*. Naar man har læst "Dogmer", føler man med tilfredshed, at man staar overfor *en Forfatter, der har store Muligheder*. Desværre er der herhjemme kun faa, der læser svenske Boger. De, der læser "Dogmer", vil ikke fortryde det.

Freilif Olsen i Ekstrabladel.

6000236788

Göteborgs universitetsbibliotek

